

Эхэ найхан нютагаа эд хамта мандуулаа!

БУРЯАД ҮНЭН

1921 оной
декабрийн 21-нээ
гарана

Бүгэдэ
арадай
газетэ

1995
АВГУСТ
5
Зунай харатнай доин
барын 9
СУББОТО
гаратай 7
№145 (19239)
Газетын сөн
хэмтээл

Үглөөдэр - Түмэр замшанай үдэр

Мүнөөдэрэй шухала асуудал

МЭРГЭЖЭН АЖАЛАА СЭГНЭГШЭБ

Буряадай хүргүүмшүүдэд, дээдэ эрдэмтэй хүмүүсэд, наһанайнгаа мэргэжэл олохо, коллективтэ хүдэлхэндөө ходоодоо баяртай байдаг. Хубилган шэнэ хэлмэгэн эхилхэн саһаа зонхой байдал нэгэ байгууламтаһаа руугаа орожо, баян, үгытэй гэжэ эхилбэ гэжээ ааб даа.

"СССР-дэ ажалгүй хүн үгы" гэжэ урдань байһан хаа, мүнөө ажалгүйдэббди гэһэн тэдхэмжэ хүлээнбэ, хулгай байдал ябадал гарганад сагай ошнохо тумаар байна. Иймэ сага мэргэжлэн ажалаа олоогшо, гэр бүлөө тэжээхэ аргатайб гэжэ гэжээ нэгэ талаараа жаргалынни. Ошонь олохихи зоний социальна байдалай байхада, тэдхэмжэ амгалан баймха манатажал байн хэбэртэй. Бээ һула ажадаа харь уулга багатайгаар хандууд ажалгүйшүүмшүүдэ орохонни холо ааб даа. Иймэ байдал нэгэ талаараа манай журам бариха "тануур" боложо

"СССР - түмэр заман агуухе гүрэн" гэжэ эрдэм газарта хадгатай дозунг өмөгөрхон байдаг бэлэйбди. Нээрэнь, холбоото үндэснэй экономика харилсаа бодото бөлүүжэ байһан гол худалһанинь үндэс харгал байһан гэжээ. Мүнөөнь удха манай адгадгагүй байһанинь эми.

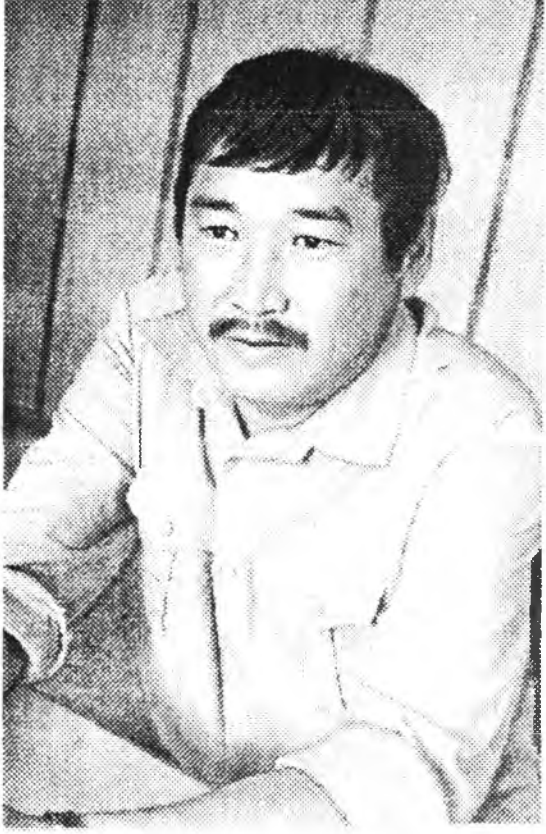
Экономика талаараа хүнэр хүндэ боложо манай мүнөө Россиян Правительствын болон харилсаанай министрствын хоорондох манай таһалгаряагүйгөөр бөлүүлдэжэ манай энээннн гэрнэлнэ ха юм.

Манай ниймэлэ мүнөө хангалатай, манай нээрэ саг соогоо абалатай, гэр байрһань манай, алдарт Байгал - ариухан далайнгаа манай, Култушна, Дубинино, Максимиха манай уудхата амаралтынгаа баазануудта манай хэлтэй түтөөкоор хүдэлмэришээдэйгөө манай үдэ элүүржүүлэгтэй байгдана гэжээ. Манай урданайнгаа гуримгаар хүдэлхэн

Манай предприятинуудай хаагдаха туйлдаа манай байхада, ондоо тээ хаана ниймэ арга манай байхаб? Зүгөөр эдэ бүгэдэ булга манай манай гэхэ гү, ам дээрһэнэ һомологдон манай хэбэртэй гэхэ, адуутай байжа болохо, манай баһал дэлүүрэй экономикын эрхэ манай орожо, ажамидарха арга хургаа манай болохоор үннэйбди.

Манай манай, гэр байрын санитарно-экономическо түхээрлэнүүдтэ резинэ, капрон манай шүүдэ, вентиляүүдэ, уһа ноосолхо манай хуртатууды, үүдэ, сонхогэхэ мэтэнэлэн манай ондоо юмэ бүтээжэ, депогоймнай цехүүд манай гаргадаг юм.

Манай гэднэ, зарим харилсаага манай манайшүүдэй манай ажалай түлбэринэ манай үгжэ шадахаяа болонһон ушарһаа манай үдэ тэдэнн үйлдэбэрилжэ байһан манай манай, үрнээ даралсадаг гуримгай манай байһан. Ушар ниймэлэ бройлор таһа, манай гэр, шифер, барилгын материалууд манай хэбэртэй оһоһынгоо бүтээдэггүй, онто манай даагүй туйлууды бэшэжэ, манай шүүдтэ хубаагаад, удаань самниһань манай хүннэ гайхуухаяа болонһон.

2

Гүрэн доторхи экономика байдалай доройтоһон ушар хүй бүхэнэйманай ханаае зобооно. Хэлсээтэ өһөөр хараалагдаһан даабарияа нэрэтэй түрэгтэйгөөр дүүргэдинэ байхадманай, зөөһөн ашаамнай жэл эрхэ бүри бага болоно. Үнээрэнь жэлэй дүн харахада, урда жэлэйхинэ 12 процентээр ашаа зоолтэ бага болоһон байгаа һэн. Мүнөөнь жэлэй 4 барын туршада үнээрэнь жэлэйхинэ 4,8 процентээр хороһон байгаа. Гансал мүнгоор тоосохо бэнэ, урда урдаһаа үрнээ даралсаха эрхэтэй боложо, дэб дээрэ эми абалһан шэннэ бологдобо.

Биледэй үнээрэнь болоһон ушарһаа холын замда ябадаг зоний бодо үсөөржэ байна хэбэртэй. Зарим районуудай түб ошондог автобусуудтал хоһон вагонууды шэрэжэ ябахы болоо һаа, хаанаһаа мүннэ орохоб даа. Ушар ниймэлэ зонхой байдалай һайн байгаа һаа, манайшье байдал һайн байха бшуу.

Тракторай анзаһанай хэдэн миллионго боложо байхадань, нийнэ локомотив худалдажа абаха гэжээ бэрхэтэй хэрэг гэжэ мэдээжэ.

Гэбэнь занас хэрэгсэлүүдээрээ, тоһо түлнөөрөө, зайн талаар хангадаад, эгээ шухалһан гэхэдэ, саг бусын аюулгүйгөөр хүдэлжэ байһанхай коллективэй өхэ амжалта гэжээ.

Энэ мэргэжэлтэ һайндэроор, мүн Зам харилсаанай министрствын тогтоһоор 130 жэлэй ойн баяраар эбгэй эггэй ажална хүхэдөө амаршаха дурамн хүрэнэ.

В. ИРЕНОВ,
Улаан-Үдэн локомотивна депогой
1-дэхи классай машинист.

Адууһа малда - элбэг тэжээл

ТҮЛЭГ САБШАНА, ХУРЯАНА

Ажал хэрэгтэйгээ оноло ошонь олоһон, муу бэшээрнэе хүдэлжэ байһан манай эндэхи таряашадай үсөөхэн ажахынуудай дундаһаа Чисаана нютагай "Хоолос" гэжэ ажахые онсолон нэрлэжэ болоно.

Энэманай гол түдэб орооһо таряа ургууудаг, малай тэжээл үйлдэбэрилдэг шоглолтэй ажахы юм. Таряалан дээрхи бүхы хүдэлмэриэ агротехникын нарин заабаряар, түрүү технологиин өһөөр эрхилжэ, һайнаар эдүүрилэгдэһэн сөбөр наардээрһээ жэл бүхэндэ үндэр баян ургаса абадаг.

Һайнаг энэ ажахын механик С. Г. Базаровтай уулзаһаданни ингэжэ хоороо һэн.

- Мүнөө бидэ гол хүсээ, үбһэ сабшалаг, хуряалгада

габинхайбди. Дивлэнхидэ МТЗ түхэлэй арбаад тракторнууд хүдэлгэгдэнэ. Манда даалагдаһан 200 гектар сабшалангай, үшөө фермерскэ ажахын 40 гектар газарай үбһэ абаха зөмди. Техникэ өхэ эбдэрээ элэггүй, яһаа бараг ябана. Тэдэндээ хэхэ 7 тонно шэннэ түлнээ, тоһодолһын хэрэгсэл бии. Энэманай тэжээл бэлдэхэлһын үдэ хүрэхэ өһөөтэй. Энэнтэй хамта К-700 түхэлэй тракторнуудаараа наараа эдүүрилнэбди.

Һүүдэй үдэрнүүдтэ энэ 100 шахуу гектарай ногоон сабшагаад, түрүүшын хэдэн зуун центнер үбһэн һүрлэгдөө.

Л. ГОМБОЕВ,
Хэжэнгын аймаг.

ХОХИДОЛДО ОРООШЬЕ ҺАА...

Үнээрэнь нийннн һүүд багаар Үдэ голой уһан гэннэ өхөөр нэмэжэ, тэрэнэй эрьсене үндэр болгоһон даамба сүмэрөөд, тус ажахын зарим сабшалан уһанда абалһан, горитой хохидол ушарууһан юм.

Иймэ бэрхэншээлэй гохөөдөө ошонь, Хурбын туршалга-үйлдэбэринн ажахын үбһэндэй звенонууд мүнөө бүхы арга боломжоб хэрэгтэй хүдэлжэ, үертэ абтаагүй сабшалангай ногоо һайнаар сабшажа, хуряажа абахые оролдоно. Эндэхид нийннн тэн багаар үбһэндөө жэгдэрэн ороо һэн. Ажахын директор Ю. А. Жигалинай хэлһэнэй өһөөр, байһа ондо 850 шахуу гектар сабшалан дээрһээ бүхыдэн 10,1 зынган центнерһээ бага бэшэ үбһэ хуряажа абаха арга боломжоб бии. Тэрэнэ өрхэ үбэлжэлһин үдэ мэдэн, хүсэд хүрэхэ юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ Александр Бельх, Юрий Какаулин, Сергей Шульгин гэннэдэй даадаг звенонууд тус бүридөө 2000 гаран центнер үбһэ һүрлээ.

Ингэжэ һаахгүй хүдэлөө һаа, августын тэн болотор өхөнхи үбһээ абажа үрдиһобди гэжэ эндэхид батаар найдана.

Л. ВИЛЬМОВА,
Загарайн аймаг.

"МҮНӨӨДЭР" — ТҮЛӨӨНЭГҮЙ ГАЗЕТЭ

Республика дотор хэблэгдэдэг соносхоллой-мэдээлэлэй удхатай газетнүүдэй тоо олошоржол байна. Байһаа ондой августын 1-дэ нийнэ "Мүнөөдэр" гэннэ газетын түрүүшын дугаар гараба. Тус газетые эмхидхэн байгуулагина - хилээрлагдаһан харьюсалгатай "Байкал Тиблин Сервис" гэжэ маркетинг-түб.

"Роспечатинин" киоскнүүдта наймаалагдадаг бүхы хэблэлүүдтэ түлөөһөгүй хабсаргалта болгогдожо, 2 хуудалһатай энэ газетэ долоон хоногто 5 дахин гараха юм.

Одзын хэрэг эрхилэгшэдэй, юрын зонхой анхарада газетын хуудалһануудта эдэб фирмнүүдэй соносхолнууд үгтэнэ.

Т. ЦЫРЕНОВА.

УЧИМАТЪЫ, МАЧИЛСАТЪЫ.

2-дохин нюурта. Үглөөдэр - Түмэр замшанай үдэр. Т.Нимбуев, С.Бадудев: "Галбаримнай гуримга адгагүй". Үдэрэй үзэгдэлүүд. М. Намжилов: "Үнөө дахин үнэ сэнгүүд тухай".

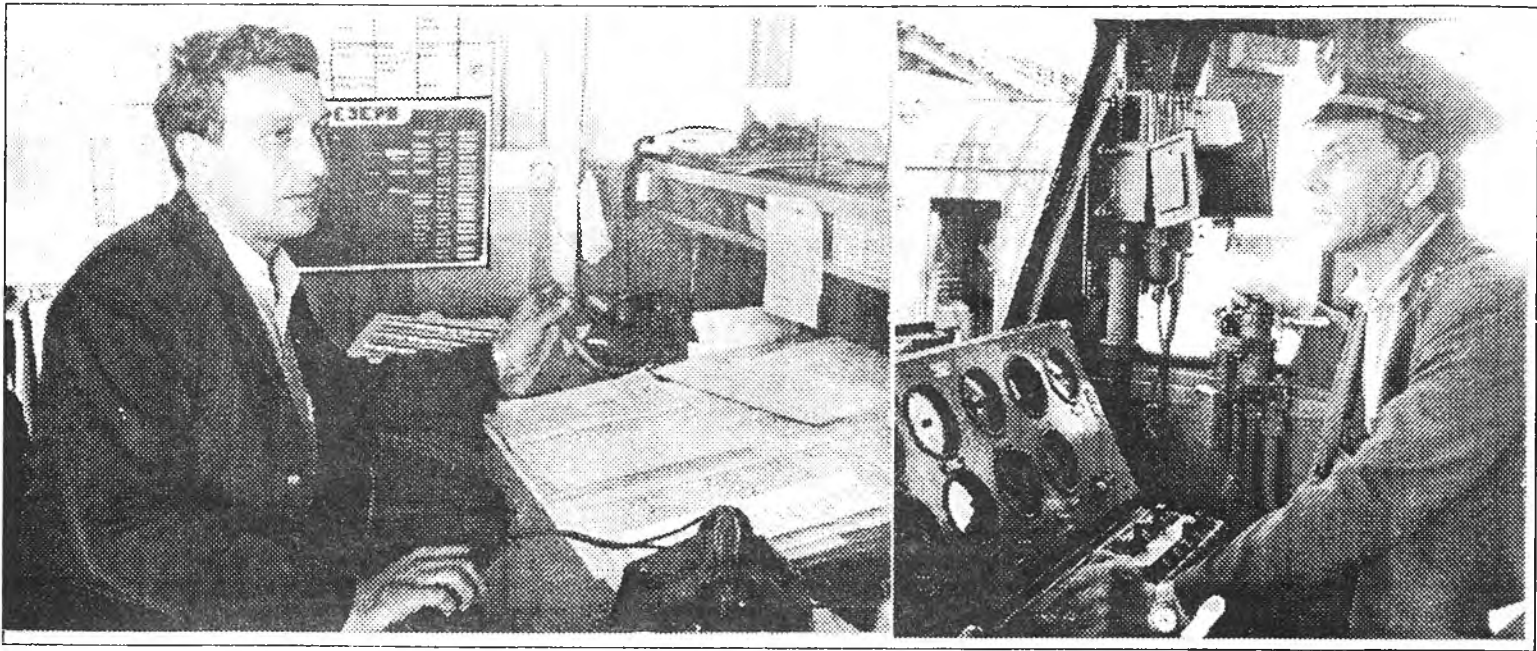
3-дахин нюурта. Агуу Илалтын 50 жэлдэ. А. Дондоков: "Эдинсэг худинсагаа шүтэн ябагы" - үргэлжэлэ.

4-5-дахин нюурнуудта. "Толн".

6-7-дохин нюурнуудта. "Байгал шадарай нютагуудта" - амаралтын үдэрэй хуудалһан.

8-дахин нюурта. Абай Гэсэрэй һайндэр - Буряад орондо. Т. Самбялова: "Бэрхэн даа, Чингис!" Спорт.

Үглөөдэр—Түмэр замшанай үдэр

“НАЛБАРИ ГУРИМАА АЛДААГҮЙ”

Зүүн Сибирийн түмэр замтай Улаан-Үдэн депогой машинистүүд алдартай байдал—ариухан далайн урда үнсэгтэ оршодог Слюдянкагаа Шэтын областин эгээл баруун хого болохо Петровск-Забайкалский хүртэр “түмэр хүдэлгөө” жолоододог гэм. Ингэжэ Россиян гүрэнэй гол будаһан Буряад оронтой дэбисхэр дэвүүр нэгэ үнгэржэ, Шэтын, Эрхүүгэй областнуудые холбон, арадай ажыхыда хэрэгтэй эд бараа нинэ-тининь, тоодог гэжэ, Мүн Улаан-Үдэһөө Наушка ошоһон түмэр харгыда тус депогой машинистүүдхүдэхэр.

Урдань түмэр харгыда дүтэ һуудат зон илсүүдэн жоосаар сагаа мэдэжэ байха жэнхэргэй байгаа. Үгтэжэ графикһаа багахан ааршыг уридлаа-хоһоогоо һаа, “тэмтэ шоуринь” өлөжэ, горитой зэм тоходот зашиалтай һэн. Тингэжэ ямар нэгэн гэнэ усалай болохо ушар уридлаһан барана гэжэ, Россиян

гүрэн соо гурим журамаа шанга барихан ондоо һалбари олохонь одоол бэрхэтэй ха даа.

—Сагай хүнэр болохо тума бэе бэеда шанга эрилтэ табижа, харюусамаяа гэхэ болгоһоной ашаар поездуудад гэнэ усалайгоор жолоодожо, самн олоно гэжэбди. Машинист бүхэн түлнээ, зангалгалнаха сүүдхын туршада локомотивнаһаа ябаһан дунда зэргын зам утадхахын түлөө оролдонэ гэжэ.— гэжэ локомотивуудые ашаглалын талаар депогой начальнигай орлогшо Гумар Ибрагимович Сайфудинов хооронэ.

Депогой дежурнын үргэн, харуул таһагта ороходомнай, улаан, сагаан үнгэтэй, тоодонотгүй олон ялабхиһан “нодхонүүдэй” ашарадуудай хүдэлсэ адагажа, Олег Александрович Ивановнашаха сүлөөгүй һууба. Энэ-тэрэ станцида дүтэлбэ, оробо, гарабабди гэжэ бардагтай бүүдүүн хоолоһоор хэлхэһэн

мэдээсэлүүд хирэ-хирэ болоод лэ дууадана. Эндэһэньбэ захирагта, заабари үгтэнэ, поезд бүхэнэй гүрэн-удаан ябасынь, сагынь, айнынь улаан, хүхэ һоолжүү зураануудадар тэмдэгтэһэн үргэн график дээрэ хэмжэн сасууна, тэмдэглэнэ.

Буряад оронтой дэбисхэр дэвүүр ябаһан бүхн поездуудай хүдэлсые хинан палгажа, хүтэлбэрилжэ байһан “уураг тархинь” эндэ юм.

Энэ орбо, харюусаматай ажауда бэе бэеэ халалсан, И.А.Часовников, В.И.Непомнящих, В.Н.Клименко, Ю.В.Креиков гэжэ хүдэлнэ.

Инструктор-машинист Борис Владимирович Макаровой хэһээл үнгэржэ байхынь, харабабди. Машинистын мэргэжэл нэрлэһэн хүн гансал техничэскэ училани дүүргэд, һуралсаһаа дүүргэдэггүй, хүдэлмэрилжэньбэ байхадаа мэргэжэл шадабарья дэһнэлүүжэл байдаг юм байна. Ибнэ-тэрэ-төр-машинист, манай

ойлгосоор дүршэл өхэтэй багшанар машинистүүдээ һорижо, ажал дээрэнэ дайрадажа болмоор аюулта ушарта тээлмэрдэхгүйгоор саг үргэлжэ һургадаг. Ушар тиймэһээ поездын замдаа эбдэржэ зогсохо ушар байгаагүй гэхэдэ, адуу болохогүй.

Улаан-Үдэн локомотивна депогойхид мэргэжэлтэ һайндэроо нэрэгэй түрэгтэйгоор утгажа байна. Урдаа хараалагдаһан зорилгонуудад сүм дүүргэнэ. Гэбшыгэ арадай ажыхын ашаанай бага, холын замда гараһан зоной үсөөн боложо байһан ушар һанаагын зобоонэ. Тээд гүрэн түрэ доторхи зоной байдалай түлөөр болохо, һандамтагтаар хүдэлжэ байдаг тэдэнэрэй гэм эндэ байхагүй.

Г.НИМБУЕВ,
ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: депогой дежурна О.Иванов;
машинист-инструктор Б.Макаров.
С.БАЛДУЕВАЙ фото.

Үдэрэй үзэгдэлнүүд

ҮШӨӨ ДАХИН ҮНЭ СЭНГҮҮД ТУХАЙ

Али бүхн юумэнэй үнэ сэнгэй оодоо ургажа, саарһан мүнхэнэй үнэгүй боложол байхын мүнөө хэндэньбэ гайхалтай бэһнэ болоһоо.

Магазинуудта, дэмүүр соогүүр, худалдаа наймаанай бусад гэринуудта ороходоо, эд бараанай, илангаяа эдөө хоолой зүйлүүдэй сэнгүүдэй үдэр бүри гэхээр дэһнээ боложо, аржагар олон тоонуудан нэмэжэл байхыг харахадаа, хүнүүд минху һанаа ахдад, урмаа хухараад лэ гарахаһаа ондоо ялаб даа. Хэзээ тогтохо, зааха доһоо орохо сэнгүүд гэжэбди? Ингэжэ жонд эрхэндэхүдэһнэлжэ байгаа һаань, мэһэһээр мүнхэ гэһыг һаа, хураһаа ябахаяа бөмд доһонь гэжэ хүнүүдэн хэлсэхынь бурхугүй.

Гэхэтэй хамта бүхн дээрээ, илангаяа эдөө хоолой зүйлүүд, промышленна эд хэрэгсэлнүүд, эддөө хангалта, зоной ажаһуудалай үдэр бүрийн хэрэг бүтээлгэ гэхэ дүгэ хэды нинэ-тинээр үнэтэй боложо байгаа юм гэжэ олонхи зон хүсэд мэдэнгүй бһотой.

Буряад Республикын Статистикын талаар гүрэнэй комитетэй таһаган начальник В.Каргановичевагай мэдээсэлнэй ёһоор, байһаа оной түрүүшын гэхэдэ республика соо арадай хэрэгсэлжын эд бараанай, зондо үзүүлдэгдэг эддөө хангалтын сэнгүүд бага өхөөршье һаа, ургажал байгаа.

Гансахан үнгэрэнэ июнь һарада эдөө хоолой зүйлүүдэн сэнгүүдэгээл өхөөр—6,7 процентээр дэһнэлээ. Зоной үдэр бүхэндэ хэрэгсэлдэг эдөө хоолой зүйлүүд, жингын, малай, шүүбүүһан михэн, хилхэмэн, хилхэмэ

талханай бусад зүйлнүүд, загаһанай продуктууд, үндэһэн, урда һарануудайхитай сасуулада, 10-12 процентээр үнэтэй болобо. Колбасатай зүйлнүүд, сагаан тоһон, хайлууһан оохон, саахар, даһан, гурин (талхан), макароний зүйлнүүд 2-3 процентээр үнэтэй болоо гэхэ гү, али энэнь урда һарануудайхйнаа тиймэ өхөөр нэмээгүй.

Төбшөөлөн хэлхэдэ, нёдондо жэлэй июнь һарынхитай жэнхэбэл, эдөө хоолой гол зүйлнүүд 3,2 дахин үнэтэй болоһон байна. Тинхэдэ малай тоһоной, хайлууһан оохонэй сэн энэ үе соо 4,4 дахин, һүн болон сагаан эдөөнэй бусад зүйлнүүдэй сэн эгээл өхөөр—4,8 дахин нэмээ. Тэрэнэлэн гажягай үндэһэн—4,3, хүрлэг—4,2, хилхэмэн болон хилхэмэ талханай бусад зүйлнүүд—3,3, даһан—3,9 дахин үнэтэй болоо.

Ажал хэхэ һанаанай эрэ хүн бүхэн нормын ёһоор эдөөлхын тула һара соо 19 янзын эдөө хоолой зүйлнүүдыг худалдажа абахадаа, июньдэ ханга 224,4 мянган гүхэрин гарганаһа баатай болоо. Энэнь урда һарынхйнаа 2 процентээр дэһнээ болоо гэжэ.

Эдөө хоолой жэнхэхэдэ, промышленна эд хэрэгсэлнүүдэй үнэ сэн дан тиймэ өхөөр нэмээшьегүй һаа, 74 процент/, тамхинай зүйлнүүд, час, велосипед, мотоцикл, саарһанай, дотор хубсаһанай, һургуулин, һуралсаһай эддөө хэрэгсэлнүүдэн сэн 13-14 процентээр дэһнэлээ. Мүн парфюмерн, юмэ угаахада хэрэгсэлдэг зүйлнүүд, хэблэхн болон спортын эд зори, барилгын материалнууд, эм домой зүйлс һаа 9 хүртээр процентээр үнэтэй болоо.

Бүхн дээрээ промышленна эд бараан

нёдондо жэлэн июнинхитэй сасуулада, мүнөө 2,6 дахин үнэтэй болоод байна.

Зоной хэрэгсэлжэ түлөөһөгтэйгээр хангадаг эмхинүүдэй, мүн хэлхээ холбооной албануудай хангалтын сэн болон тарифуудын эрид өхэ болоо. Тэрэнэлэн һургуулида ороогүй үхибүүдыг баймадаг эмхинүүд болон зоной амардаг санаторно-курортно, эдүүржүүлгын газарнуудан гарганид түлбэри 60-һаа 87 хүртэр процентээр өхэ болоо. Жэнхэхэдэ, гэр байрын, коммунальна хангалтын гаргашануудай сэнгүүд, түлбэринүүд нёдондоной энэ үеһинхнөө 6 дахин, бага үхибүүдыг баймадаг эмхинүүдэй түлбэри—4 дахин үнэтэй болоод байба.

Тээд энэ үе соо хүдэлжэ байһан хүнүүдэй ажалай түлөөһөнэй, һанагайшуулай пенсн болон эддөө тэдхэмжэнүүдэй мүнхэд оодтэй нэмээдэггүй ха юм даа. Тэрэ мүнхэһиньбэ олонхи ушарта хаһа сагтаа үгтэнгүй. Үнгэрхэдөө, бүхн юумэнэй үнэтэй боложо, саарһан мүнхэнэй үнэгүй боложол байхада, зоной мүнхэн олоо, нөөсэлгэнүүдэй индексаци ёһоор дэһнэлэгүй, тэрэн мүртэй нэмээгүй.

Ингэжэ байхадань, үлөөдэр, саашадаа яажа хоолойгоо тэжээхэ, үри хүүгэдэ хүн болгохо, хүмүүжүүлэхэ, ажаמידарха гэжэбди гэжэ олонхи зоной улам өхөөр һанаагаа зободог боложо байһанынь ойлгоһоор.

М.НАМЖИЛОВ.

НУНГАЛТ
БОЛОТОР
ШИИДХЭХЭ

“Манай гэр—Россия” бүхэроссин политическэ хүдэлмэри-ажал яомо хуралдаан һаяхан Москва хотодо болобо. Манай пияад эддөө шотагуудан гаран хүн тэрэнэд хайр Тус хүдэлмөнэй Буряад таһагай гүйсэдхэхэ комитет гэншүүд Борис Данилов, Марина Никорова гэнэ хуралдаанай хүдэлмэри хабаадаһан байгаа. “Манай гэр—Россия” гэжэ хүдэлмэри политическэ ажал яомо хараа түсэбэй тодорхойлохэ гэжэ хуралдаанай гол зорилго болоһон байгаа. Экологическэ эрдэмтэй доктор Александр Шохин тэрэнэй проект элдхэл хэбэ. Нунгалтын урда үгтэһэн найдуулаган нунгалтын һүүлээр харин тэрэнэй болотор хүдэлмөн шиидхэхэ юм тэмдэглээ. Иүгэ байдалайнгаа һайжар ойлгон мэдэрхэдэ, зорын ажалһан хэлэй хэжэ шадаха байһыг бэшүү.

Шотагуудта политическэ ажал ябуулагын түсэбүүдэй хэлсэгдэнэй һүүлээр һарын дүүрхэ багта Москва болохо сүлд дээрэ баталагдан айтха ёһон.

ШУХАЛА
АСУУДАЛНУУД
ХЭЛСЭГДЭЭ

“Манай гэр—Россия” бүхэроссин политическэ хүдэлмэри Буряадай таһагай залуусман болобо. Социал демократини Россиян пияа Александр Тарханов Буряадай таһагыг гэншүүд хүдэлмөнэй зэргэдэ нэгэн дуугаар Удаань гүйсэдхэхэ комитет һарын хүдэлмэри “Манай гэр—Россия” олонингын политическэ хүдэлмөнэй Москва болоһон хуралдаан семинарай хүдэлмэри тус хүдэлмөнэй Буряад таһагай гүйсэдхэхэ комитет гэншүүн, түүхын эрдэмт кандидат Борис Данилов мэдээсэлыг таһаган сэн Гүйсэдхэхэ комитет харюусамата секретар Марина Никорова һүн асуудалаар элдхэл Советэй гэншүүд—Буряад Республикын Правительство Түрүүдэгшын орлогшо Михаил Спасов, республикын промышленнигүүд ба хэрэг эрхилэгч холбооний генерал директор Георгий Клоков “Нарин сэмбэн мануфактур гэжэ акционернэ бүтэ генерална директор Кирилл Альцман, “Мотопрезидент Виталий Морозов республикын холбооний правительствын орлогшо Виктор Усович элдхэл хэлсэгдэ хабаада. “Манай гэр—Россия” хүдэлмөнэй Буряадай гүйсэдхэхэ комитет оной хүдэлмэрини баталагдаа.

АГУУ ИЛАЛТЫН 50 ЖЭЛ

ЭЛИНСЭГ ХУЛИНСАГАА ШҮТЭН ЯБАГТЫ!

Эхпининь августын (4-нй дугарта).

Александровское гэхэн хуурида хүрээбди. Нэгэ гэртэ тогтожо ороходомнай, үбгэжоол байба. Хэдэн нара газра унгажа ябаһан бидэ, гэртэ хонохоннай гэжэ, хониёо гаргажа, мяха шанаад, нэгэ манеркэ улаан архи сэржэмдээ, хайсахан эдэсээд, үхэһэн юумэд шэнги нойрсообди. Үглоо һэрин гэхэдэмнай, гэр дүүрэн шэгээтэй солдадууд, тархи түрүүгүй углаадаад, нэбшэгэр унтаһан байба. Хойнохоомнай ябаһан сэрэгшэднай хүнидоо хүсэжэ ерэхэн байгаа.

Үглоогүүр бодоод, машинаа арилгажа, заһажа байгаад харахаданнай, алуулһан ба шархатаһан дайсад талаар олоороо хэбгэнэ. Зарим манай солдадууд тэдэнэй хоорондуурнь ябажа, часы, һайн сабхи гэхэ мэтыг бэдэрнэ. Амиды хэбтэһэнүүдыень буудажалга халгаана.

Немецүүд тэрьедэхэдээ, барилгануудыг, телеграф, түмэр зам гэхэ мэтыг зориута һандаргаад ябадаг байгаа.

Хүндэ хүсэр байлдаануудай һүүлдэ полкымнай 49 хүнөө минн 11-ниинь үлэхэн байгаабди. Дайшахы 40 машинааһамнай 11-ниинь үлэхэ.

Миншоды городов хажуудхи багахан төсхон дээрэ маанадыг асаржа, формировкодо гаргаба. Тэндэ нара тухай ан-бун гэжэ яһаланше амарбабди. Минин машинаа заһаад байхада, намайе машинатаймин амяараа часть элгээхэсэ забдахадань, ротын командир ба бусад нүхэдни намайгаа табиха дурагүй байжа, үлоогоо хэн...

1943 оной июль һарада Горький городой Сормоной танкын училищи элгээжэ һургаба. Тэндэһээ Павлов город ерэжэ, гурбан нара сэрэгэй бэлэхэл хээд, Новгород-Вольнский дээгүүр гаража, дахинаа фронт хүсэжэ ерээбди.

Бидэниие часть бүхэндэ хубааба. Би Ураалай нэрэмжэтэ 62-дохи танкын гвардейскэ бригадын взводой автомашинын жолоодгинуор ябаха болообди. Тингэжэ һомон, хоол, хубсаһа ба фронтын бусад хэрэгсэл шэрээб. 1944 оной хабар саһан тон ехээр орожо, машиннын

ябахад, харгы тон бэрхэтэй болоо хэн. Днестр мүнрение гаталбабди. Понтоно хүүргээр гарахада, тон аюултай байгаа.

Энэ хадаа немецүүдэй яһала түргээр сүхаржа байһан үе хэн. МАНАЙ автомашинууд колоншоор һубаридаһан, Львов город тээшэ шэгэлэн гараба. Немецэй самолетууд машинуудыемнай бомбодожо эхилэб. Би һүүлдэ ябаһан тула тэрэ колоншооо таһаран үлэжэ, сугтаа ябаһан нүхэртээс гаралсаа һэмди.

Орой болоод, Львовһоо 20 модоной газарта байһан нэгэ төсхондо хонохоёо зогсообди. Машинаа бүрэлэн шуугаад, би нүхэртээс һолоомон аранга дотор унтабабди. Үглоонинь бодоод, машинада уһа хэхэ гэжэ худалга ошожо ябаһамни, нэгэ бишыхан басан ханхарба: "Немец идёт!". Би сошормог харайхаминише тэрэ, буу "лүс" гээд, баруун гарни хажуу тээшээ һүрээшэб. Тинхэтэй адн би дүтэхэн байһан ургасатай уһан дотор харайжа ороод, саашаа зугадан ябахаданни, арбаад дайсад намайе наман буудана. Би унан, барни, үндэр ургасатай тарян жоо ороод, бүхыжэ ябажа, нэгэ жала соогүүр шунан харгы хэн, ой руу орооб.

Шархана боохо аргагүй һэм. Хамсаһан элгээхэнь үзөөб. Удан ехээр хүрээ, хонхосог соһоо уһа уугаад, саашаа ябабаб. Хадаһаа, ой соһоо һэмээхэн харгы тээшэ шэрээшэб. Ямар талын зоной ябаһыг илгаруулаха гэжэ. Манайхид гэжэ мэдэхэдээ, тэдэндээ сэхэ буужа ошобди.

Санитар хамсытаймин баряад, шархатаһан гарьемни бообди. Тингээд хэлэб: "Ехэ хүндөөр шархатаһан. Тэһэрдэг һомоор буудһан байна. Уһа уужа болохгүй, шунан шэншэрээд, бүри ехээр гараха". Намайе машинада һуулгаад, санчасть тээшэ ябуудба.

Хоёр час тухай ябаад байхада, шархатаһан гарнигон ехээр, тээсэжэ ядахар үбдэжэ, һүхиржэ эхилээ бэлэйб. Боолтоёо нэбтэ гаража, шунан гоожоно, санитар үнөө дабхар боолто хэнэ. Энэ 1944 оной

август нарын 23-най үдэр болоо хэн.

Ехэ халуун, удан ехээр хүрэнэ. Харгыдаа зарим хуурида зогсоходомнай, шархатаһан маанадыг хайрлажа, һамгад һү асаржа уулгана, "баарһад даа" гэдэн энхэрнэ. Гэмтэһэн гараймин бутарһан

хамжаһемни хүсөө бэлэй.

Хэды хоноод, аргалуулжа байһан бүлэг зоние санитарна машинуудта һуулгажа, 120 модо ябажа, Тернопольдо асарба. Одоо даа, арайхан гэжэ хүрөө бэлэйб. Ай бурхан, үри бээ түүхэлхээр болоо. Машиннын дорьбоондо гарни

тээсэгүйгөөр үбдоо бэлэй. Тернопольдо нэгэниие бүтэн гэр гэжэ үгы хэн. Тэндэһээ нашина Новгород-Вольнский ерээбди. Харгыдаа тон ехээр 40 градус боложо байгаад халуурбаб, үбдэбди.

Удахадаа, 50 грамм спирт уужа, үбшэмни һэбгэһэн шэнги болоо хэн.

Һүүлдэнь шархатаһан маанадыг поездоор Киев хото агаржа, госпитальдо оруудба. Тэндэ дахинаа операцн хэжэ, муудһан бутархай яһануудыг түүжэ абаба, тингээд гартамни шинэ табижа боогоо хэн. Хэды хоноод, шархамни айхабтар шэбжэгэнэдэг, зоходдог болобо. Боолто доронь юумэн хүүдэлһэн шэнги болоходонь, унтахаяа, тээсэхээ болибди. Энэ ушарһаа боолтыень задалжа, шиньень абахадань, тэндэһээнь хара тархитай үтэнүүд ирзаганалдан унаба. Шархыемни һайса арилгажа, эм адхажа угаагаад, бүтүүтис ханшы шэнсээр бүхы гартамни хэжэ үгээб.

Тингээһээр мүн наашань баһа ябуудба. Украинын тала хуу талхаар бүрхөөгдэһэн харагдана. Эдэб ядока, сина наймаатай, хүд гаргүй зоной һуухань харгыда харагдана.

Донбасс ерэжэ, элдэхи госпитальдо 1944 оной сентябрьһаа 1945 оной январин 27 болотор һүүдһин аргаламжа абаһан байнаб. Энэ хугасаа соо баһал хэдэн операцнда орооб. 40 хоногой турһада самсагнстэйише хэбтээб. Гиньсень задалхадань, гарни жаа болотороо хатаһан байба.

Хара буужа: "Ай, халаг даа, хайран гарни юунише болошоо гэшөө даа", -гэн, аман соогоо дуугараа бэлэйб. Шархынгаа газараар гарни сооронхой, эм хаяжа угаахадань, ходо гоожожо байгаа хэн. Операцни һүүлдэ медсестранууд халбагаринь эдэһүүдэг хэн, тингэ-тингээһээр бараг тээшээ болобо.

Д. ДОНДКОВ хэблээд бэлдэб.

(Үргэлжэлэһын хожом гараха).

УНШАА, ДУУЛАА ҺЭН ГҮТ?

УЛАМ ДООШОЛНО

1994 оной түрүүшын үндэһэнэй сасуулахад, удаан хугацаа соо хэрэглэгдэдэг эдэһэн үйлдэбэрлэгэ эрид үйлдэһэн байха юм. Телевизориуд - 44, радиоприемниүүд - 29, хубсаһа машинанууд - 67, радиолынууд - 66, магнитофонууд - 17, видеокассетынууд - 44 эр процент гэдэб.

ОЛОШОРНО

Россида үгытэй зоной тоо улам олон боложол байна. Ошолхо болоо һаа, 1994 оной нэгэдэхи квартал соо 37,5 миллион хүн тон үгытэйгөөр ажаһууна. Росси соо ажаһууһандай 25,3 процентнь болоно. Харин 1995 оной түрүүшын квартал соо үгытэйшүүдэй тоо 45,1 миллиондо гэхэ гү, али Россин бүхы зоной 30,4 процентнь болобо. Ажаһуухада хэрэгтэй эгээл бага хэмжээһнээ бага олоотойинуудай тоо 1995 оной январь-март соо 29 процентээр ургаһан байха юм.

(Элдэб һоминуудһаа).

ДУУГАА ХЭНЭЙ ТҮЛӨӨ ҮГӨӨБ?

Фракци(бүлэг)	Дегутадуудай тоо	16.6.95он. Дэмжэбэ		21.6.95он. Дэмжэбэ	
		Правительствда этигэлгүй	Президентгэ этигэлгүй	Грачевто этигэлгүй	Правительствда этигэлгүй
ДПР	10	9	0	2	10
Держава(урда-найЛДПР)	6	1	5	0	6
КПРФ	47	41	43	2	45
"Яблоко"	27	22	20	24	25
"Россинзам"	10	8	7	0	9
АТР	50	45	46	0	44
ЛДПР	54	12	5	1	45
"Региональна шэнэ политика"	32	24	6	8	20
"Декабрин12-ой холбоон"	11	4	0	5	6
"Росси"	35	13	8	19	10
"Россин эхэнэрүүд"	21	20	0	18	2
"Стабильность"	39	3	3	10	3
"Выбор России"	54	6	3	33	3
"ГРЕСС"	19	7	0	7	1
Фракцида ородогүй дегутадууд	26	13	4	9	12
Дүүмэз бүхыдөө	441	228	150	138	241

Телефоншье, часшье...

Энэ удаа гарай часта сотово хэлхээ холбоонной бишыхан телефон хабсаргадаба. Хэрбээ танда хэн нэгэний хонходоо гээнэ һаань, хронометр электронно абьяа үгэжэ, аалиханаар дорьболжо эхилэхэ.

Динамикай шигэжэ хүдэлхэдэ, тэрэниие нэхэндээ дүтэлүүлжэ, юун гэжэ хэлэхыень шагнаһанайнгаа удаа амандаа дүтэлүүлээд, харюу үгэхэ.

ТОЛМИ

ЭНЭ ХУУДАНАДАМ

- * Айдархан хаһа бодомжонууд
- ⊕ Үндэһэн арадай ёһо заншалнууд.
- ◆ Уран шүлэгэй дэээрэ.
- Арадай аман абдарһаа

ШЭНЭХЭЭННЭЭ ХҮРЭТЭР

Би нүхэртээс байгша ондоо аба, эжынээс анхнай шотогой шотогоор аймалхааб. Өороо би хадаа 1937 ондоо Хитада Шэнэжээн шотогой түрлэн хүм. Манай эх шотогой Ага түрлэн эжынээ дуулаһанынь хаа, сохон ямар шотогой байһынь шотогой үзөөгүй, гансал үбгэд, хүншэдэй яриһаар дуулаһаар байһынь арһаан". Эгээл тнмэһээ мадай шотогой наһатайшууа бүхэндөө эдир наһаһаһаа тоогто шотогой нэгэнь мадай харадаг хаа гэжэ хооо эрхэдээг хэн.

Би анха түрүүлнхисэ 1987 оной шотогой 16-тай үбгэд Манжуур хогоһоо "Москва-Пекин" гэһэн шотогой шотогой эжынээ тоогто шотогой вагоной сонхоор харахдаа, ямар шотогой гэһэн гэжэ эдэхэдээ бодоод, нелөөһөө арһаан хэм.

Посэдынай сонхоор хада уула, ой модон, бэлшээр, машина, техникэ жэргэһэн үнэртэн. Эгээл нимэ хайхан гарбанһаа хойшо, аха дүүһээ таһарһаһаа хойшо буряадууд 70 гаран жэл болонбол даа.

Мүнөө үсэдэ монгол үндэһэтэн дэлхэй дээрэ гол түлээ гүрэндэ ажалууна. Хитадай Үбэр Монгодо 2 миллион гаран, Монгол орондоо 1 миллион 500 мянга, Россида 420 миллион буряад, мүн тэрэ тухай хамтаг зон тоологдоно.

Далай жэлэй туршада буряад зоний байдалаа эхэ хвэл бодоһон байна. Жэнэһэн, электрийн элнэ, түмэр элнэ, техникэ, соёл бодомжорол гэхэ мэтэ.

Гэбэһинэ Агын буряадууд оорынгоо хубсаһа үсөө бодоһон байна. Мүн буряад үзэг бэлшээр ород бэлшээр наһадаг байһаһыннь гайхалтай. Тэднээр һэсэ гэрээ ороод хайхан модон гэрэ һуудат болоо. Шэнэжэлэ ухаан, хөгжөөн дээрһээ түрэл арадайнтаа зарим заншалуудыг шэнэ ёһо заншалуудыг абаа гэһэн ха гэжэ адалхаар.

Хэдытнээрэ яаһынь буряад арад түрэл түхээ, үгэ хэсэ бэлшээр, ёһо заншалаа, шажан мүргэлөө мартаха ёһо наһадаһаа. Хэрбээ эдэ бүхыгөө мартаа хаа, ондоо эхэ үндэ дунда худхаржа, ёһотой арад бэлшээр бодоһон мэдэржэ. Хитадай түхээ абажа хараха болоо хаа, һуулай хэдэн үзэг гүрэн түрээ эрхэжэ байһан манжа арад оорынгоо үзэг бэлшээр, ёһо заншалаа, газар шотогой гэхэ мэтээр алдажа, мүнөө үбгэд арад соёл хайлаһан байна.

Миний бодохоодо, буряад үндэһэтэн гэһэн туйлай ёһо хэлтэй, гоё хайхан ёһо заншалуудтан, соёл бодомжорол гэһэн олонхын болон. Мүн эрдэмтэд зэргэд олон байна.

Эдэ бүгэдэ хадаа буряад арадай дэлхэйн хүтжөөн арадууд адил болоһыг элрхэйлнэ. Буряадай ажаһыг харабал, мадай хайжаруулжа, аһаг шэмьсэнь дэршлүүжэ шадаһан байһа Метис хойшһоо эхэ ноһон абтана, симментал үүлтэрһээс аман мяхан гарана. Манай тэжээл тарижа, бүхы малаа үбгэ хэсэ тэжээхэдэнь, тэдэһын үхэхэ, хорохонь үсөөрөө. Мүн гоё мадай байрагай болоһон байна.

Би хүн болоһонһоо хойшо тугалай бэлшээрһээ саашаа үзөөгүй хүм. Үргэн уужам Буряад орон ерхэдэ, хүнине сонин баярлуулаар юумэн олон. Айд бүхэн шахуу машинатай, эд бэлшээр дэлхэйн дэлүүрһээ хямда байна.

Ага шотогой бэлшээр шотогой шотогой гэжэ анхаралда табан хүнүү мада таарамжатай.

Урданай үбгэд хэлэхэдэ, Агада түргэн сагаан гэжэ үбгэ түрээ үбгэнь хойш эдихэдэ, түргэн таргадаг гэдэг хэн. Шэнэ тнмэ үбгэн ургадаггүй.

Адалан харахада, ород, буряад үндэһэтэнэй хани бариг байһа. Тэрд бүхы дэлхэй дээрэ абажа хараха болоо үндэһэтэн бага үндэһэтэн доромжолдог байһаар.

Тнмэжэ миний нүхэртэй нагаса Наранай Болодой урлага шотогой аймалаа хэмдэй.

УРЖИНЭЙ САНЖИЦА

түгэс мэдэсэтэй, шэнэ ёһоор жэнэһэдүйгөөр худалжэ шадаха мэргэжэлтэд угаа хэрэгтэй болоод байха бшуу.

ИИГЭЭД хараха болоо хаа, арай-шамай һураад, "гурба" гэһэн сэлэлтын оршон соо ябаһаар дүрлэн мэргэжэлтэн үйлэдбэри дээрэ хэр хэрэгтэй болохоб? Саанадаа предпринятиуудай хуу үмсэлдэхэ болоо хаань, ямаршы аргаар хаань, олзо олохо гэжэ оролдоһон эзэн тэрлэһинэ ажада абаха гү, ани үгы гү? Үгыл хаш даа. Тнмэһээ арай-шамай тэжээһэн

ЭНЭ БОДОЛОО үргэлжлүүдэн, нэгэ нимэ жэнэ тухай дурдаа. Жэнэһэн, хэлэ шуудалха ямаршы хэдэбгүй үхибүүн зобохоһоо ондоо юу үзэхэб? Манай багшанарай инстиутдай буряад факультэдэ хитад, монгол, буряад ород болон бусад хэлнүүдыг үзэхэ болоһон саһаань хойшо тэндэ һураха дуратайшуулаятараа олоһороб? Эндэ һураһадай олонхын түдхюулжэ гү, амитатуулжа ороһон байбал, нимэ онсо факультэдэ аһаг үрэн, тон бага байха болоно

Һанамжа

Онсо хайхан хаһа ха юм даа

үхэрөө гү, гахайһаа үсэлээд, худалдаад, бага-сага мүнхэтэй болоод дээдэ һургуулида хүбүүгэ гү, ани басагаһа оруулаха наһатай түрэл ябаһан хүдөөтэй зонинэ харахдаа, лоссоо эдхэ бодомжууд түрэхэ юм.

Тнмэжэ оруулаа болоод, угаа эхээр байсан ябаһаһын, үбгэнь юм гү даа гээд ханаһан. Хожомын тэрэ хүбүүн гү, ани басаганиннь, һургуулиа хаяа ябаа гэжэ гү, ани инстиутдаа дүүрхээ ажал олохо ядана, тад ондоо худалмэри хэпэ гээд дуулахада, гунгитан байдаг.

Совет засагай үсэдэ зааболдээд һургуулигай болохо гэһэн хараа бодол хаа-хаанагүй бариһаһадаг болоһон гэһэн ааб даа. Тнмэжэ дээдэ һургуулида орохо һэдэлтэ хэрэгтэй үсэдэ бодоод эхээр байхан харахатнэ хуулига шахуу хэн.

Аман дэлхэй дээрэ түрлэн хүн бүхэн оор оорин табисуургай, оорин хуби занатай байдаг. Тнмэһээ эрээл үсэдэ ондоо хэдэбгүй, нүгөөдүүмынь ажал хэхэдэ, онсо абзастай байдаг ааб даа. Энэ ушарта түрэлхидэй нулоон, үүргэ эхэ болоно. 17-18 наһатай үхибүүгэ эдэ замаар шэгмүүхэһээ панчин, дэмбэрлэтэй юмн байхаб? Эхэ, эс олан онсо табисуур нимэл ха юм.

Энэ ушарта яриһынь нэгэ юумэн тухай эндэ дурдамаар. Манай үсэ сагай ёһоор хүн хүүгэдэ хэхэ юумэтэй болохо, ажал хэнгүй зайжа, зуража ябахагүйнь тулаа оролдохо, хоолойгоо ороо тэжээхэ арга бодомжынь ханша, нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, ажалтай болохо тухай нэн түрүүн бодохо эрэгтэй болоһондэй. Иимэд газарданн мэтээр наһадаһан бодоһоо уламжалан, үхибүүнэйнгээ эрээдүй тухай бодохо сэг эрээд байна хан. Иигэжэ ойлгодог наамнай, болохол байһаа.

Хотын үйлсэнуудээр урания, хойшоо һүндэлһэн, дээдэ һургуулида орохо наһатай ябаһан гээд тагсага ойлгохоор зүбүүд басагадыг, тэдэһэй түрэлхидынь харахдаа, нимэ бодомжуудта адалаар байһа хэн. Сагай тад ондоо болоһоо гэжэ ойлгоод, наринаар бодоод үзэдэг наамнай, таарамжатай байһаа.

Май, июнь нарануудта 17-18 наһатайшуудта онсо хаһа түүддаг. Онсо хайхан ха хаһа ха юм даа. Энэ наһан соо нэгэтэд ушардаг санынь ба харгуулан, баяраар бага болонгүй, саантанхи замаа шэлэхэдэнь, зүбөөр туһалха хэрэгтэй гээд ханадаһаа.

Ушартаһадай ямар наһажануудтай хаб даа? Ц.ЦЫРЕНДОРЖИЕВ, журналист.

МҮНӨӨ бодоод үзэхэдэ, энэ үе онсол байгаа даа. Наһаад дурсаад үзыг. Хабарай ольһо эхэтэй сагта, тэрлэһин ягаан үгынь үер соо умбаһан һургуулиин газраа һуулиын хонхо жэнгирээд, тэгтэ оорыгөө бүүдүүхүн болоһондоол ханаһан.

Үрээдэй, мангаалай үгэнүүдэй гол түлээ хэлэгдэжэ байһаань хаань, юмдэ гунгитан байдаг гэһэнб? Магад, зол жаргалта бага наһангаһа хахасажэ, хүлгөөтэй, адуутай залуу наһандаа ороһонгоо зүрхэ эдэхэдээрээ, ухаан бодоһоороо, арһа мяхаараа ойлгожэ, эжэлүүдгүй гунгитан абгадаг ха гү?

Гүрэнгүнөө шамгалтануудыг баряад, бодомжоролой агтестат гартаа адууд, ажабайдалтай үргэн замаар даһамга захалдаг. "Үргэн замаар" гэжэ бэлшээд бодоһоо болооб. "Үргэн зам", "бүхы замууд нээлтэй" гэһэн оймсонуудтай доргоо хэр үндэһэтэй юм? Мүнөө сагта энээн тухай бодоод үзэхөөр гэжэ ханадаһаа.

Юмдэ нигэжэ хэлэһэһин гэхэдэ, мүнөө сагтаманай бүхы юмһонэй хэлбэри, нэгэлэ, удаа шаанар тад ондоо боложо, ямаршыб ондоо—демократис, гуманист тухал "дэһанай" түрэн байгуулаһа тэһэн "дэһанай" гээд удамарнадаһаа ухаалмантай манаруула ха юм.

Мүнөө дээрэ тэрэ демократис, гуманист удхын бамай тодоржо харагданагүй. Юрэл гүрэн түрэн хэһэн бүхы юмһэн хүндэ харша, зоний байдал улам муудахаа шэгэлхтэй шэнгээр харагдана. Тнмэжээ үхибүүд, залууншуулэгээд эхээр хохидоһон зон болоһоно хэбэртэй. Энэһин хохирнодооржо хаража, арһа мяхаараа мэдэржэ байгаа хадаа бүүрү гэхэ хүн оддохогүйл байха даа.

Энэ ушарһаа һургуулиа дүүржэ гарбан үхибүүн тухайгаа бодоһоо болохо, саантанхи хуби зананын шиндхэжэ байхадаа, олон юумэн тухай бодомжолхо сэг эрээ хан гээд ханаһаар байна. Хэгдэхээр, хүбүүнэйнгээ гү, ани басаганингаа саашаа һуража шадаха, болхынь үзүү дээгүүр "нидэнгүйгөөр" бодоод үзэхэ нухама байна.

Арай шамайхан дүүрлэн үрээ дээдэ һургуулигай болохоһон гээд зобоһоной үрэ биһи гү? Магад нилээн бараг дархан гү, ани тогтоһон, нэгэһинэй гү, ани ойн харуулиан болохо байгаа аамай?

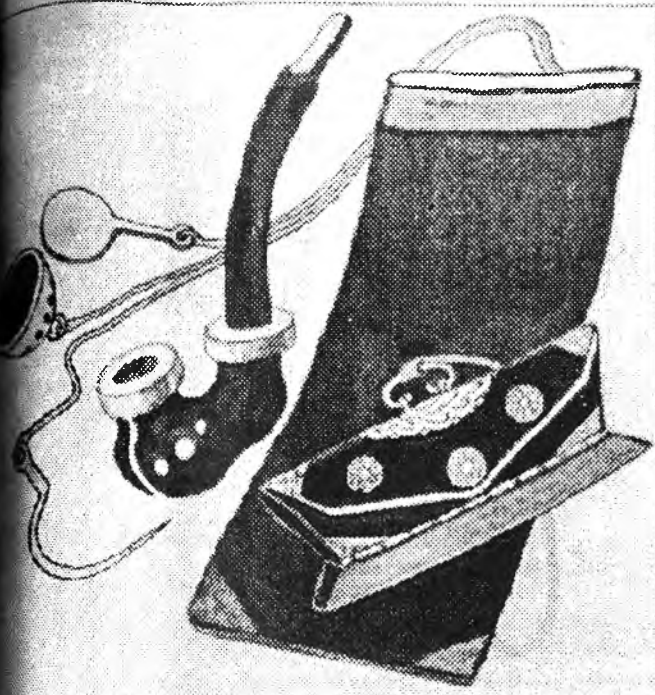
Илангаһа мүнөө сагта энээн тухай тон хайнаар бодожо үзэмоор болоһондэй. Юуб гэхэдэ, дэлүүрэй оршон байдалай саанадаа хүжэн гүнзгэрхэдэ, хүгжэхэдэнь, "шэхэнһээ татуулжа" дээдэ һургуулида ороод, ядан, тунин, үүхилан, аахилан тэрлэнэ дүүрлэн "мэргэжэлтэд" хэндэһинэ хэрэгтэй байха бшуу. Энэ ушарта тон шадамар бэрхэ,

ДАЙНАЙ ҮЕЫН ДУУН

● **Аман үгын абдарһаа**

● Хүдэр байһан СССР-гэ	● Хороогоод, хооргоо бусахабди.	● сахяарайгы.	● Гэртэһин, хайханууд
● Хүсэгэйл ороо Германи.	● Амгалан байһан СССР-гэ	● Алаад, хооргоо бусахабди.	● һуугаарайгы.
● Хүдэлмэрэй хайнаар	● Адалан ороо Германи.	● Гэмгүйл байһан СССР-гэ	● Гэдэргэнь сохөөд бусахабди.
● сахяарайгы.	● Ажалаал хайханаар	● Гэгтэл ороо Германи.	

Улаан-Удэ ажаһуудат дайнай бодомжорол ажалай ветеран Даша Очирович ДАРГА энэ дуу редакция асар

Цыренжап САМПИЛОВ

Этнографические ЗАРИСОВКИ

ШЭНЭ НОМ

УРАН ЗУРАГТА ДУРАТАЙШУУЛДА

Буряадай гайхамнагта уран зурагта, Россия Федерацийн Искусствын Габьяата ажал...

Дэгдэл үбэлэн, зунай гэжэ илгардаг нэн. Эрэ хүн бүрэн бүрэлдэг байна. Мүнхэ бүрэдэн хутага, хэгэ, сахюур зүүдэгтэй байдаг бэлэй.

Буряад зоной хубсааа хунар шатаг голоороо илгардаг байна. Жэпээн, зүүн буряадуудай дэгдэлын бодхомол захатай хааны, баруун буряадуудайхи...

ондоо нэн. Тэрэнэй хубсаан Х зуун жэлдэ ажалууһан кидануудай хубсаантай адмирхуу нэн. Харин киданууд тээнэ манай монгол арадай дээдэ үе болоно гэжэ эрдэмтэд тоолодог.

Мүн буряад айлай урдань хэрэгдэдэг байһан аяга табат, агны, уур мунсалтахи, хуурга, зээл гэхэ мэтэ энэ альбом соо тон хайханаар харуулагданхай. Мүн хорин, сэлэнгийн буряад эхэнгэрүүдэй дэгдэмүүд, хорини, сэлэнгийн, агны, баруун буряадуудай үбэлэй дэгдэлүүд зурагланхай. Гадна эндэ модоор хэһэн тэбнэ, түнсэ, һаба, һуула, шаантага гэхэ мэтын зурагууд хэблэгдэн байна.

Энэ альбом хэблэхэ хэрэгтэ искусство шэжэлгын эрдэмэй доктор И.И.Соктоева, эрдэмэй болон искусствоын хүдэлмэрилэгшэд Ц.П.Пурбуева, Р.Б.Цыденова гэгшэд ехэ оролдолго гаргаа.

Тингэжэ Ц.Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музей, Буряадай Нинтын эрдэмэй институт, Россиян Эрдэмэй академийн Сибириин хэблэхэй фирмэ уран зурагта дуратайшуудда хайхан бэлэг барилдаа.

Д.БАЛЬЖИНИМЭВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: номой гадар тал; буряад эрэншүүлэй үбэлэй хубсаан.

С.БАЛДУЕВАЙ фото-зурагууд.

Уран зурагта дуратайшуудда хайхан бэлэг барилдаа.

Хэлээ заяанай сагта нэн. Эрүү муухаг байдалтай байха үгдэ хооронг сагсуу зангай нэгэ бардам ноён байһан ха.

Нэгэ үдэр тэрэ ноён саарһа абаад, барас зураһаг гэн, арбаймгажа байжа нэгэ дүрсэ зураба. Өөрөө барасай дүрсэ мэдэхгүй тэрэ таамаг зураад: "Би барас зуражархибад,—гээд зурагаа абажа, бардам зангаа гаргажа.—Наашаагты! Таанад энэ зурагым хаража үзэгты! Би баһал уран зураашадһаа дутуугүй аюулагтай зураашан бэцэггүй? Миний зураһан барас ямар ехэ хүрөөгэй гэгшэб?—гээд, ехэ ехээр бөөс магтан хоорон байхадань, нэгэ

түшэмэлын: "Эрхим манай ноён аа! Танай зураһан зураг барасай түһөөгүй, харин минигэйдэл түхэлтэй..."—гээб. Үнэн сагаан гэдхэхэлээр гэхэ хэлэхэдэн, ехэ буруушаагаагүйнше һаа, зүб шидхэжэ шоглобо ха.

Аргашантай уулзажа, зурагаа харуула байна гээд Аргашангаа тэрэ оложо ядаба. Аргашантаяа уулзан гэхэдэ: "Залуу шамайе ехэ сэсэн, мэргэн ухаатай гэгсэдэг. Тингээд би шамад оорынгоо зураһан зураг харуулаа һаамни, болохо үү?"—гэхэдэн, Аргашан: "Нэгэ арга ухаа олоод, ороожо харахадамни болохо юм бээ. Зүгөөр гэдэжэ хэлэхээр тайһаа айнаа да."—

Журналист В.Токтохоева сүлөө сагтаа шүлэгүүды ба рассказаууды бэшэдэг. Тэрэнэй шүлэгүүд "Хэжэнгынгол", "Буряад үнэн" газетэнүүдтэ, мүн эхилэн бэшэжэ байһан шүлэгшэдэй "Залуу наһанай охин" гэжэ согсолборидо толилогдон байна. Авторай шэнэ шүлэгүүдһээ дурдаханабди.

Вера ТОКТОХОЕВА

ГАЙХАЛТАЙ

Угны хайхан шотсайнгаа Угны сэгээр долгон байхада. Угнышо шүүдтэй гулаха һанаатай Урсэ зүрхэндэни гансахан Урсэ иужам Хэжэнгэ Уяран, дуулан ородогш гайхалтай. Номин ногоон намжаа дайдынгаа Наранай тугада наарлан байхада. Наһанайнгаа нүхэдтэй найзалха һанаатай Найман үгэнтэ холонгодол хайхан

Найдалайм хүн Хэжэнгэ Наарга сэдхэхдээ тугуудын гайхалгүй. Өйрө холын сэлэнүүдээр Одо дахин ябаһише һаамни. Ондөө иимэ үлүү хайхан нааралтай. Огөө хоншуу уягар манан агаартай. Орон шотга олодогуйл даа. Одомо минаи Хэжэнгэ орой гансаани гайха лтойл аад, гайхалтай.

ХҮЛЭЭНЭ

Угсөөр эртэ үндөһише, Угсөһише һамнаха дурасүй Урмэлжэл һуунаб. Угсэги шамажа хүлээнб. Үдөгэ татажа, ороод эг ерхэн даа. Ушо дахин хуисэги шамажа гүйхани даа. Тингэжэ мэдөһише хүлээнб. Түрдэ эгэни юумэндэ Төбөн үдэн рүү хараһнаб. Урбажа намдаа ябаасүйси мэдэнб.

Үгэ хүбэмнай нэгэ гээд мэдэрб. Үлүү ехээр зободоһише ялай даа. Угсөөдөрүүдэ барагдаха бэнэл. Угсэ илэрүүгээр хүлэһэн дээрл. Хулөөрөө саранан хүн бусадас ха юм. Хуртор саранна хэтдээ бусхагүйл. Хэжэһише намдаа хурөөд ерхэн сохом. Хулэжэл байхал хурин гүрхэн сохин...

ХАВАРАЙ САНАН

Тоборюкатын үрэгдэн Тала дайдалдамай Ашарһанан жэрһэн Хада үлэдэмнай Хабарай санаан хабтайшаба. Хүбн сагаан үүддэл наотайшаба.

Литенидэл дэннэ харбаһан, Абарга амтандаг харагдаһан Түгдэгү хара оймтай Гобхэжэ сайшаба. Түмэн олон үддөн айшаба. Түдхөгжэ 1978 оной мэргэ һара.

ХАРИНИ ДАЙДА

Тусгагхан уһанай Туулын эрөөд. Тусгаархан агаартай түр дайдада Түрэл шотгаа һанан үрэгдэ. Түрүүлсэгэ дүрсэ дурсан дуулаб. Сөхирхэн тэнгэрийн хормой

дөрө, Силын солой эрвэ дээр Сөхөгүн шотгаа сэдхэн байшаб. Сөжжөөдүгүи сөхөгүи айшаба. Улаан-Баатар, 1975 он.

ХҮРӨӨД ЕРХЭ НОМ

Мэдэрэжэ үрдөөд уһандаг Мүрэн хурдан байдаг һаа. Мэнэ гэгдэр шамада Мэндэн хүржэ ошохо һэм Сөхөгүн Жабар-үбэндэл Сөдөн омог минай һаа. Шинэ дээд хөр хасарие

Шинэ, шинэ абала һэм. Нэгэ-нэгдэн үбэлэ. Нэгдэндэл аюу һаа. Хууль шотайншаа шаллажа Хурд эрхэм сохом һэм. Улаан-Баатар, 1974 он.

Үхибүүд тухай хөөрөөн "МУХАА" Д.ОШОРОВ

Хүдөөд ажалуудат Магар таабан хотодо байдаг хүбүүндээ аймалжа эрдэг юм. Таабанын аймалжа эрдэг бүрэн аша басаганды сүүмхээр дүүрэн бэлэг сэлэг асардаг, тэрэнээ "Мухаа, мухамни" гэжэ эрхэлүүдэг.

Танигай хамта нэгэ класста һурдаг Сэсэг орожо эрбээ. Тэрэ хоёрон хэһээдээ бэлдэжэ һуухада, таабанын ашадаа ханддаг янзаараа "Мухаа" гэжэ хэлэхэдэн. Сэсэг ехэл гайхалан байһаа.

Хойто үдэринь Сэсэг класста оромгоороо, үсгээдэр дууһан шэнэ һоншоо хоороз:

—Битнан үсгээдэр уган һонин юумэ дуулаб! —Юун тухай? Үгэр түрэн хамни!—гээдэбэ нүхэдэн. —Манай Тани буряад нэрэгэн аад, бидэнһээ шотгаад ябадаг юм байна. Би тингэ нэрэ оройдоо дуулаагүй ябаб. —Хамни, Сэсэг! Ямар тингэ

хүбэн дуулаагүй тэрэ нэрэгэн байба гэһэнб?

—Эгэх энэ үгдэ Тани басаган орожо эрбээ. —Шинэни буряад нэрэгэн аад, юундэ шотгаад ябадаг хүбүн?— гэжэ байһаад, үхибүүд шавьдаһаба.

—Угы, һамда буряад нэрэ хүнше үгөөгүй юумэд,—гэжэ Тани дарууханаар харюусаба. Дүгээдэ байһан Сэсэг басаган бөө барингүй хэлэб:

—Үсгээдэр, Танинда байхаданни таабанынни, "Мухаа, Мухаа" гэжэ бангаад, аша басаганды хандаһан юм. Буряад хэлээр һанһаар мэдэг Баатар:

—Ши, Сэсэг, түрэл хэлээр түлмэд мэддэг аад, Танини таабанын хэлдэһише ойлгоогүй ха юмни! "Мухаа" гэһэнһи хүбүн Тэрэ бэнэ, багануулыг эрхэлүүжэ хэлэһэн үгэ ха юм,—гэжэ нүхэдтээ ойлгуулаа бэлэн.

Ойрод монголой үльгэрнүүдһээ БАРДАМ НОЁНОЙ ХӨӨРЭГ ЗАН ДАРАҢАН ТУХАЙ

гээб.

Тингэжэ хэлэхэдэн, эргүү муухаг ноён намһаа айдаг юм байна гэжэ ехэ баярлабашье: "За, ши намһаа бү ай, зураһан зурагым хаража үгэхэ бэзэн? Юрдоо, намһаа юундэ айнабта?"—гээб. Аргашан: "Танай аба шэдһээттай,"—гээб. Тингэхэдэн: "Намһаа бү ай, тингэ юумэн байхагүй,"—гээб.

Аргашан: Хүн ноён болоходоо, Хаанһаа айна. Хаан юундэ айнаб? Тэнгэриһээ айна. Тэнгэри юундэ айнаб? Үүлэнһээ айна.

Үүлэн юундэ айнаб? Нахнинһаа айна. Нахнин юундэ айнаб? Хэрэмһээ айна. Хэрэм юундэ айнаб? Хулганаанһаа айна. Хулганаан юундэ айнаб? гэхэдэн, тэрэ үгдэ Аргашан ноёной зураг тээнэ заагаад: "Хулгана юундэһише айнагүй, эрхим ноёной зураһан энэ минигэйһээ айна" гэхэдэн, Сагсагар хоорэг Ноён хэлэхэ харюу олонгүй, хэлээр хазаад байһаа бэлэй.

Хуушан монголһоо С.А.БАХЛАЕВ оршуулба.

Байгал шадарай нютагуудта

Агуу Илалтын 50 жэл

бүридэдэ ородог хэн. Армийн командир байһан генерал К. А. Мерецков хожомоо алдар суута маршал болоһон юм.

1941 оной декабрийн 9-дэ Тихвин хотод дайсаднаа сүлөөлэгдөө бэлэй. Тэрэ оной үбэл аймшагтай нэмэрүүн хүйтэн болоо хэн. Эгээл тиймэ үдэрнүүдэй нэгэндэ Содном Жигмытов бүлэг таниууштадтай дайсанай ара тала руу шурган оробо. Тэндэ дайшалхы даабарияа дүүргээд, гэдэргээ бусаха замдаа дайсадта өбсөргөдшөө бэлэй. Тийгээд манай сэрэгшэд немецүүдэй буудалган дорой фронттын лини тээшэ тэгүүдэ. Фашистнуудта хэдэн тэрхээн ханшуулаад байхадань, командир Жигмытовые дуулаа: "сэрэгшэдэ дахуулаад, энэ харгыгаар немецүүдэй хоорондуур гаража турша!" гэбэ. Харин оороо сэрэгшэдэйнгээ сугарилгыг хамгаалан, дайсадтай буудалдажа байгаа хэн. Сэрэгшэд фашистнуудай хоорондуур хөдөрөн гараад, ойн соорхойн захдаа зогсожо, харааналхадань, командирын үгы байба. Дуулаа хэн гү, али шархатаа гү, тэрэ тулаадан соо мэдэхын аргагүй хэн даа, хоорхы...

Хэдэн дахин дайсадай хүрээлэлгэдэ оробонье, артын оложо, мултарһанай һүүлээр, арай-шамай гэжэ фронттын лини гаталаад, оободынхидтоо хүржэ ерһэн юм. Тэрэ хүйтэн үбэлэй хэдэн үдэр, һүнишэ ото саһан соогур мүнхэн, шал мяхан болотороо нороод, мэдэрэлгүй шахуу юмэ, шэжэржэ байгаа хэн гэдэг.

1942 оной январь соо Содном Жигмытов

ЛЕНИНГРАД ХАМГААЛҮАН ГАБЬЯАТАЙ

Нэгдэтаймшай эрэлхэг сэрэгшэ хүбүүдэй нэгэн болохо Содном Ешеевич Жигмытов тухай хоорхэмни. 1914 ондо Хэжэнгийн Заһагата төсхөндө түрһэн Содном хүбүүн сэрэгшэньгээ уягата алба СССР-эй Зүүн зүгэй хилын харуудда үнэрржэ байгаа. Тодэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дай эхилээд, 1941 оной октябрийн 22-то тэрһэй частине баруун зүг руу ябуулжархёо хэн.

Зуурандаа тэдэнэй 65-дахы дивизи Куйбышев хотодо ойрын сагта тогтожо, 1941 оной ноябрийн 1-до болоһон сэрэгэй суута жэгсаалда хабаадаба. Трибуна дээрэ Коммунист партиянын, правительствын хүтэлбэрлэгшэд, хари гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд зогсоо бэлэй. Москва шадар шахардуу байдал тогтоод, СССР-эй правительство Куйбышев зоожэ ерһэн байгаа бишуу. К. Е. Ворошилов парад-жэгсаалые командалаа хэн.

Ноябрийн 8-да эндэ митинг болобо. К.Е. Ворошилов, М. И. Калинин сэрэгшэдэй урда үгэ хэлэбэ. 65-дахы дивизи хадаа Сибириин нэлэнхы хизаар дайдаа хүдэржэһэн, эрхим сэрэгэй бэлдхэлтэй, 20-25 наһанай үзүүр хүбүүдхээ бүридэһэн байгаа. Буряад хүбүүдшье олон хэн. Митингийн һүүлээр тэдэнишэ вагонуудта һуулгажа, баруун зүг барин, Москва шадар боложо байһан хатуу шанга тулааданууд руу ябуулаа бэлэй...

Москва хүрэнгүй, 60 модоний зайда эшелонинь чог хахад соо зогсобо. Тийгээд баруун-хойшоо харһанан һомондоо шуумайба. "Юундэ Москваһаа саашань ябуулаба гэшэбэ?" гэжэ сэрэгшэд эхэ гайхаа бэлэй. Иүүдэнь ротын командир оймүүлба: "Полковник Кошевойн команддаг 65-дахы дивизине Оборонян паркомой захиралтаар Ленинград хотые хамгаалхынь эльбэгээ". Тихвин шадар боложо байһан тулаадань эшелонһоо буун сасуу ороо хэн.

Нэгэрүүгээр добтолжо ябаһан фашист сэрэгшэдые "Алаар" угтажа, тээлмэрдүүлээд, урдаһаань шанга сохилато хэбэ... Үдэшлээн, добтолгын үедэ, ротын командир алуужа, Содном Жигмытов командирай уягыг оордээрэ даяжа абаа хэн. Дайсад үсэдөөр добтолжол байха юм. Ротын сэрэгшэд тэдэнишэ гэдэргэнь сохбод лэ, тэсэжэл мэдэбэ. Таһалгарягүй буудалдан дорой сүүдхэһээ үлүү саг соо тулааджа, олон дайсадые үгы хэһэн юм. Энэ дошхон хатуу тулааданай һүүлээр ротоһоонь оройдоо хэдэн сэрэгшэ үлэһэн байгаа... Дивизинь 4-дэхи армийн

хүндөөр шархатажа, госпитальдо ороо хэн. Аргалууһанайнь удаа младша командирнуудай һуралсада ябуулаа. Түрүүшээр Ирбит хотодо, удаань Тамбовто һуралсаа гараба. Иүүдэнь тэндэ байгаад, залуу сэрэгшэдые хургаха болоо хэн. Ингэжэ албана хэһээр байтаринь дайн дүүрһэн юм.

1976 ондо Содном Ешеевич Тихвин хотод шадар дайлаадан газараараа ябажа ерээ бэлэй. Хотын түб талмайнуудай нэгэндэ дайнда унаһан сэрэгшэдэй дурасхаалай хүншоо бин юм. Хүншоо дээрэ һинхэлтэй баатар сэрэгшэдэй нэрэнүүдэй дунда олохон буряад хүбүүдэй нэрэнүүд байгаа хэн... Багшаа эсэгэ табижа, дурасхаалынь мүнхэлэн, үни соо шэмэргүй зогсоо бэлэй.

Дайнай һүүлээр Содном Ешеевич аймагайнгаа хүдоо ажахые һэргээхэ, хүтжөөхэ хэрэгтэ хамсыгаа шуун, хам оролсоо. Райотребсоюзай хэрэгые хүл дээрэнь гаргаа, аймаг соо тэрэ үедэ түрүүшынхисэ байгуулагдаһан хүн зоной һуудал байдалай хэрэглэмжые хангаха комбинадые хүтэлбэрлөө. Шэнэ цехүүдые нээгээ, модо тайрадаг, эддэб мебель хэдэг болоо хэн.

1967 ондо Чисааны совхозой директорэй орлогшоор томилогдоод, гурбан жэл хүдэлөөд байтаринь, аймагай РСҮ-гай начальнигаар табижархива. Хооһон газар дээрэ шахуу захибарилга-барилгын уйравлени бин болгоо. 1984 ондо пенсидэ гарабашье, 10 жэл соо хүдэлөө хэн.

Содном Ешеевич Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын дайнай 2-дэхи шатын орденээр, олон медальнуудар шагнагданхай. Гадна гайшагай ажалай түлоо Буряад Республикын, Россия Федерацииньшье хэдэн Хүндэлэлэй грамотаар шагнадаа, мүн СССР-эй ВДНХ-да хабаадажа, Хүндэлэлэй грамота болон үнэтэ бэлэгүүдтэ хүртэһэн байна.

Энэнтай Хэжэнгийн, Худан голдоо мэдэржэ, хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн юм. Ная гарабашье, хүл хүншэн, улад зондоо туһа хүргэхэ гэжэ оролдодог, ходоодоо һайхан үрээл хэлэжэ һуудаг. Наһанайнгаа хани нүхэр Чимит-Ханда Доржиевнатаяа гурбан хүбүүдэ хүл дээрэнь гаргажа, айл бүлэ болгоо. 16 ашатай, 17 гүшатай, үнэр баян, амар амгалан ажаһууна. Дайнай, ажалай ветеранда, гэр бүлхэнь, айна, гүшанартань элүүр энхыс, зөл жаргалые хүсэнбди!

Г. САНГАДИЕВ,
дайнай ба ажалай ветеран.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С. Е. Жигмытов.

Кабанскын районһоо абтаһан мэдээсэл:

БОЛЗОРТОНЬ ҮГТЭНЭ

Хүшэр энэ сагта ороһон республикын алишье һалбари дээрэ хүдэлжэ ябаһан хүдэлмэриндэ салһингаа, наһанайнгаа амаралтада гараһан үбгэд, хүтшэд саг соогоо пенсисеэ абажа ядана гэжэ мэдэнбди. Тийгэжэ предприняти болон бусад эмхэнүүдэй түлбэрийсэ сагтань түлэжэ шадахаяа болиһонһоо, мүн бусадшье бэрхэншээ мүүдхээ уламжалан, хүн зоной абадаг салһин, пенсисүүдые түлээлгэ унжагайруулагдаа ха юм.

— Манай районной пенсисонерүүдтэ республикын пенсисонно жаса горитой туһаламжа үзүүлнэ. Тийн үнгэрһэн долоон хоногой турнада тэндэһээ абтаһан мүнгоор пенсисонерүүдэйнгээ

пенсис үгэжэ эхилбэди. Кабанскын районной холбоонной почтын начальник Е. Н. Бакоорэнэ.

Мүнөө районной Б. Хударын, Посольск, Тосхонуудай үбгэд, хурбултадаа пенсисеэ абажа булээдоо хэрэгтэй эдэ бусад зүйлнүүдэ хуули абана. Мүн Бабушкин, Выдрино, Селенгинск, Кабанск тосхонуудай наһатайшуулай зарих

пенсисүүдэ абажа захиалаа. Август нарын турнуудтэ районной бүхы хүтшэд пенсисеэ хүсэ байхаар хараалагдаа.

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛЭЙ УРМАТАЙ

Районной соёмоннуудта жүржэ, үблэ хуряаттада концерт дэлэһэн.

Соёлой эдэбхитдэ хоолой үедэ хахад программатай концерт дэлэһэнэдысэ баясуулаха на. Программандань тэжээл бэлдхэлгэ дээрэ шагнаа турнуудтэ зориулагдаа дуун, хүтжэм бэлдхэлгэ энсэдэ зугаатай шогсценкэнүүд гүйсэдхэлгэ тус ордонной агитаторнай хүтэлбэрлэлтэ И. П. Кош

ОЙН БАЯРАА УГТАНА

Усть-Орда (телефоноор абтаба). Усть-Ордын автономной округой шотагуудар баяр баясхаанта һайндэрнүүд үнэрнэ. Нүхэдэй дунда һургуули 150 жэлэйнгээ өйе тэмдэглээ. 1845 ондо Утын голдо эгээл түрүүн Балаганай приходской училищи нээгдэ юм. 150 жэлэй хугасаа соо эхэ хубиламанууд болоһон ааб даа.

Ойн баяртай зориулагдаһан һонирхолтой уулзалганууд үнэрнэ. Энэ һургуули дүүргэһэн хэдэн үсын зон тухай һонирхолтой түүхын материал хурганда бэлдээ. Энэ ушараар шэнэ хоёр дахар һургуулин байһан мүнөө жэлдэ барилганад ашагалгада туһааха ёһотой аад, шадабагүй. 1997 ондо шэнэ һургуули нээгдэхэ гэжэ хараалагдаа.

Ойн баярай һайндэртэ хабаадаһан Советскэ Союзай Герой Иннокентий Васильевич Кузнецовто, генерал-майор

Тукеевто, бусад олон хүнүүдтэ хурганда, шотагуудтэ бэлэгүүдые барюулаа.

Багшын ажалай хүмүүжүүлэн хурганда басагадай амжалтаһаа Хүтэлгэй дунда һургуули нэрэ сольсэ мэдээжэ зохиоһон, драматург Александр Валентинович Валилов шотагаараа, дэлхэй даяар суурхууһан юм. Барилгана 110 жэлэйнгээ өйе тэмдэглээ тус һургуулинхид үшөө мүн энэ хүндэтэ нэрэ дурдана һайндэртоо түрэлхид уриһан байна.

Мүн лэ Олзооний һургуули 120 жэлэйнгээ тэмдэглээ.

Энэ һайндэрөөр округ захиргаан Нүхэдэй, Хүтэлгэ Олзооний дунда һургуулинүүд 50-60 миллион түхэриг бэлдэһэн.

Н. БОЧКИНА
Усть-Ордын районной корреспондент.

"АЛТАН БУЛАГТА" УУЛЗАХАБДИ

Шэтэ хотын үхибүүдэй уран һайханай түбэй байһан соо хоёрдохы жэлээ "Алтан булаг" нэгдэл хүдэлнэ. Тус нэгдэлдэ Шэтэ жоожор ажалуудад буряад угсаатан, залуу хүбүүд, басагад суллардаг.

Валентина Семеновна Хапсалаевагай үүргээр нёдондо жэлдээ эндэ гурбан һонирхолтой кружогууд эмхидхэгдээ. Уралай, уран зохиолой, ёһо заншалай бүлгэмыс Долгор Дабаевна Болодонова хүтэлбэридаг.

— Шэтэ хотын дунда һургуулинуудай буряад һургуулида, оюутан мүнхэн кружогто ябадаг. Түрэл хэлээ һайнаар мэдэргүйшье һаа, түрэл арадайнгаа түүхэ домог шагнаха дуратай. Ирагуу һайхан буряад дуунуудта дуулаадагабди. Нёдемдээ 3 дахин суллардаа, юрын ярянан хэлэндэ һурадаг, гэжэ залуу багша хоороо хэн.

Гадна хагар нааданай бүлгэмыс Виталий Цырендржиевич Бадмаев хүтэлбэридаг. Өһөндөө концерт бэлдэжэ, хотын найр нааданда хабаадажадаг. Дүтын

буряад шотагуудар бэлдэһэн шагнаа харуудаг. Энда "Алтан булагта" мэдээжэ урлагаан Дана-Нима Дугарова Дугаров 10 хүбүүдэй, басагадай үмдэхэ буряад хүбүүд бэлдэжэ. Залуу хатарилда бэлдэгтэнь эхэ баярлаа.

Хэдэн жэлэй турнада "Алтан булагтай" спонсорын "Баатар" гэжэ фирмэ юм. Энэ фирмэ директор Анатолий Цырендржиевич Доржиев эхэ шударгы, урлагын наһатай хүн гэһэнэ. Эдиршүүр уран бэлгэмыс, хүсэл зорилго дэмжэдэг, мүнгоор хангай Кружогуудай таһагуудысэ һайханаар шэмэглээд магнитофон, видеоаппаратуу абахада туһалаа. Һайндэрнүүд эрхим дууншад, хатаршад бэлэгүүдысэ, шангуудысэ барюулааг.

"Шэтээр ябахадань, маанай орооройтгы", гэжэ Долгор Дабаевна уриа бэлэй. Тийнхэ "Алтан булагта" уулзатар баяртай!

Е. ЦЫБЕНОВА

ШЭНЭ ХЭМЖЭЭ ЯБУУЛГА ЗОХЁОГДОБО

Хүтэмэй хэрэгүүдэй, аяншалгын, физкультурын болон тамаар Буряад Республикын түрэнэй комитетэд спортыг дэмжүүлэхэ хүдэлмэри ябуулга байдаг федерацийн зоригье саашадань найжаруулха асуудалдаа зориулагданан боллобо.

Спортынашынэ зүйлоор республика болон Россия Федераци хүдэлмэри спортеменүүдээр олон болонхойбди. Спортын үдмэ дэлгэрүүдэг, олон зонинэ хабаадуулжа ябадаг үдмэ хүтэлбэрлэлгэнэдхоо дулдыдана гэжэ мэдэнэбди. Зүгөөр туйлаан спортсменүүд тухай заахан мэдээсэлүүдхэ мекр, статья, зуралгал, корреспонденциүүд газетэнүүдтэ бэлтгэгдэнэ, — гээд, спорткомитедэй табагыг даагша В. А. спортын асуудалаар бэшэдэг журналистнуудтай хэлэглэл үүлзэмэ нээхэдэ мэдүүлээ.

Шынэ мэдээр, амжалта туйлаан спортсменүүд тухай бэлтгэгдэнэ, — гээд, спорткомитедэй табагыг даагша В. А. олоной дунда тэдэнэр мэдээжэ болоно гэнэн тобишолол боллобо.

Хүдэлмэри үедэ Россия Федерацийн физкультура болон спорт үдмэ саашадань найжаруулха тухай социально-экономическа зоригье зохёогдон гэнэнэ. Харин манай республикын физкультура болон спортын комитет найнайл нимэ программа зохионо. Буряад Республикын Арадай Хуралай зүблэн хэлсэлгэдэ байа байна. Энэнь Арадай Хуралай ээлжээтэ сесси дээрэ мэдээжэ үзэгдэхэ юм ха. Тиихэдэ физкультура болон спортдо зориулагданан хуум баталан абтахаар хараалагданан байха юм. — Республикын эрхим спортсменүүд тухай ном хэлүүлэхэ зоригье зохёогдон гэнэнэ, шууха асуудалнуудта зориулагданан статья, корреспонденциүүдыг газетэнүүдтэ томилуулха, телевидени, радиоор дамжуулга эмхидхэхэ тухай хэмжээнүүдыг хараалхан бэлтгэхэ фототойбди, — гэжэ республикын физкультура болон спортын эрхимэй нэгэн В. Б. Бадмаев наамжалта.

В. ЦЫРЕМПИЛОВ.

АМАРХАЯА БУ МАРТАЯ

Улаан-Удын хүчинэй нэгэн соо үрдижэ, үлэжэ байжа, ходоо хайнааб ябажа ябадаг ажабайдалнай боцин даа. Неделинн буу мунан үдэрнүүдыг өөжмэ гэнэнэ гэнэнэ гэнэнэ байбашинэ, тиишэ ошохо хэрэг багал гарадаг. Нимэл ха юм даа, манай Улаан-Уды хотынгоо нэгэ дутын парк ошожо үзөөрэйтэ. Тэи багаар тэндэтнай байхан хүгжэм наадаха, үхибүүд карусельдэ эрьсэдэхэ, машинаар ябаха. Тойроод амархатай, намдуухан парнад шодыгтай баярдуулха. Эгээл амархатай "Рассвет" гэжэ Соёлой ордоной хажуудахи парнад Жаласвай нэрэмжэтэ парк соо унархаг.

"Улаан-Удын сахаригта", түмэр харгын поезздо, эрьсэдэхэ аттракциондо үхибүүд хээсэнь дуратан байха. Тэи нимэ нааданхайнуудтай хадань аша, үринээрөөр эрбэл, амархатай. Биледын 1000, 2000 түхэригтэ. Үнэгэйншэ лэ байна.

Улаан-Удын парк соогур ябаха наа, сүүмхэ соогоо нэгэ бага амархатай, эдэнэй юмэ абаарайгты. Парк соо гурбан фонтанай үдмэ бэшэ үухэ юмэн байхагүй. Эсбэл, эрээ марянаар үдмэ (харахада гоё) надалинууд олон, амархадатнай болохо. Тэи байхан сагай нүүд тээ, августын 20-доор Жаласвай парк зохиоготы гэжэ дурадхаха байнаб. "Авиацийн хайндэртэ зориулагданан концерт-наада харуулха, тэрэ үдэр болотор бүхы үдмэ наадануудыг зааха, кноск, буфет хүдэлхэ", — гэжэ амархатай кассир найдуулаа нэн. Ажалайнгэа нүүдээр аалихан парк соогур ябаад гарахадатнай, наанаа содылхэтайншэ тэгнэрхэл.

Манай корп.

АЖАЛГҮЙШҮҮЛ ОЛОШОРНО

Байта оной түрүүшын хахадтай турнада Улаан-Удын зонинэ амархатай хангадаг түбтэ 9297 хүн хандажа, мэдүүлгэ барилан байна. Түбтэ соогоо 5782-ын эхэнэрнүүдхэ ороо. Мүнөө үедэ 2677 хүн амархатай хандагтай. Энэнь педондонойхидо орходоо, 20 процент хүн амархатай болоно байна.

Ажальгүйшүүлэй 37 проценттэ, — залуушуул, 62 проценттэ — амархатай юм. Үйлэдбэрин доройтон унахада, предриятнууд, амархатай үйлэдбэр хуряжа, хүдэлмэришэдэйнгөө тооо амархатай. Иймэ шалтагаанаар 26 процент зон ажалхаа амархатай байха юм. Августын 1-хэ ажалгүйшүүлэй тэдхэмжэ амархатай түхэригтэ хүрөө.

Түбтэ мүнөө үедэ 519 хүн шэнэ мэргэжэлдэ буража байна. Энэнь зонинэ ажал хэхэ наһанай зоной 1,6 проценттэ мүнөө үедэ амархатай болонхой. Ажалгүйдэлгөө нэн түрүүн эхэнэрнүүд амархатай.

А. ШИШКОВ,
Улаан-Удын ажалаар
хангалгын түбэй
хүдэлмэрилэгшэ.

Алын райондо худалдаа наймаанай 30 газар хүдэлдэг. Нүүдэй үедэ наймаанай бандал хүнэр хүндэ болонхой 1994 оной тоосоогоор 93 миллион түхэригтэ гарза гараа. Салин абахагүй байдал мүнэн зоорин эрьсын муугаар ябаһанай шалтагаанһаа хүдөөгэй агробанкнууд үгырэнхэй. Райногой магазиннууд мүнөө үедэ булта шахуу хооһон. Хүдөөгэйхид үнхэнэй мүнэ салин абаһагүй, тиимэһэ наймааншэ гүйсгүй.

Алын райондой худалдан абаһадай олонхинэ хүдөөгэйхид ха юм. Райногой

МУЖЫХЫН СЫР

МЕДАЛЬТАН ШАЛГАЛТАГҮЙГӨӨР...

Нүүдэй хэдхэн хоног соо республикын институуд, техникум, училищинуудта орохо дуратай хүбүүд, басагадтай шалгалта бариха, буралсаа саашадань үргэлжүүлэхэ болобо. Харин дунда хүргүүлэн мүнэн медальтайгаар дүүргэжэ гараһан хүбүүд, басагад шалгалтагүйгөөр институтуудта ороһон байха юм. Жэшээнь, Хорин аймагай Уднинскын дунда хүргүүлэн дүүргэн 6 хүбүүд, басагад шалгалтагүйгөөр институтуудта оробо. Эдэнэрнэй хэд бэ гэхэдэ, Сергей Кондратьев, Жанна Карбаннова, Степан Нурин, Надежда Клочихина, Ольга Полухина, Зорик Шойдокон гэгнэд болоно. Эдэнэр Буряадай хүдөө ажыхын академинэ экономика, ветеринарна, зоотехническа, механизацийн факультетуудтай оюутад боложо абһан байна.

ИНВАЛИДУДАЙ ТООСООТО ЗУБЛӨӨНҮҮД

Республикын най инвалидуудай бүлгэмэй бүридэдэ ородог аймагуудай эмхи зургаануудта тоосоото суглаанууд үнгэржэ байна.

Жэшээлхэдэ, Түнхэнэй аймагта үнгэрһэн жэлэй турнада 129 инвалид бүридхэдэ абтаа. Аймагай зонинэ социальна талаһаа хамгаалгын таһагтай нягта холбоотойгоор ажалаа ябуулдаг юм. Энэ таһагай хүдэлмэрилэгшэд үнгэрһэн жэлэй турнада үшоо 50 үбэн үлбэр хүннэ харууһалжа эхилээ.

Аймагай "Сибиряк", Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд, Харбяануудай совхоз, бусад хэдэн эмхи зургаанууд инвалидуудта хаба соогоо туһалдаг байна. Эдэ ажыхнууд тарья үгэхын хажуугаар түлээ болон үбнэ, холоомо гүлөөнэгүйгөөр асаржа буулгадаг заншалтай юм.

Инвалидуудай аймагай эмхин түрүүлэгшээр дахинаа М. Б. Сыбинов буһагдаба.

Б. БИРБАЕВ,
хүдөө бэшгшэ.

ГОЛ АНХАРАЛАА - ХҮДӨӨГЭЙ ЗОНДО

наймаанай сэнгүүд бэшэ наймаануудай сэнгүүдхэ дээгүүр байдагынь эли. Коммерсантнууд, хубин наймаанад ооһдынгөө мүнгөөр хүдэлнэ, харин райно банкын урьһаламжаар хүдэлнэ. Тэрэн дээрһээ хэдэн янзын нэмэлтэнүүд хөгдөжэ, худалдаанай зүйлүүд үнэгэй болно. Тиигээдшэ райно дотор райногойхид эд бараанай "сэн

тогтоогшод" болоно ха юм. Эдэнэй сэнгүүдхэ дуудуулан, хубин наймаанад ооһдынгөө талаһаа сэнгүүдыг тааруулан тогтооно. Мүнөө райно Эрхүү, Новосибирск, Москва хүрэтэр наймаанай харилсаа хэнэ. Тогтоонжоод байһан орёо байдалһаа гараха арга боломжонуудыг бэдэрнэ.

Ц. ГОНГОРОВ.

"Молочник" гэнэн акционернэ бүлгэм үйлэдбэрээ хубилгажа, тоһонь абаһан сыр буйлуула эхилээ. Мужыхын тоһондой заводто буйлуулагдадаг энэ сыр эхэ гаргашагүй юм. Гансал заводой лабораторидо шэнэ түхөөрөлгэ табигдаа, бага-

сага хаашуу, уйтан болоо. "Молочник" бүлгэмэй акцинуудыг худалдажа абаһан Мужыхын тоһондой завод үйлэдбэрээ үргэдхэжэ, шэнэ түхэлэй продукция буйлуулагда боллоо гээнэ.

Э. БУДАЕВ.

АЖАБАЙДАЛАА ШЭМЭГЛЭНЭ

Нислэл хотын 12-дохи лицей ерээдүйн худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдыг, олзын хэрэг эрхилэгшэдтэ гэдэгдэг юм. Мэргэжэлдэнэ хүргэхэһаа гадна, лицейн багшанар эдирүүлэй гайхалтай баян мэдэрэл хүгжөөхыг, байгаали нэнжэлэн, ажабайдалаа шэмэглэхынь хүргэдэг байна.

Лицейн байшангай коридор болон кабинетүүд эдэд байһан сэгсэгүүдээр шэмэглэгдэнхэй. Оюутад тэдэннэ ооһэдөө харууһалдаг, эдэд композицинуудыг зохёдог юм. "Флорариум" гэжэ нэрэтэй түхэрэн шэл амһарта соо эдэд кактусуудыг болон тропигой хөгжэ ургамалнуудыг хэрэглэжэ, суглууһан бүтээлүүдынь ямар гоё гээншэ? Ямаршэ гэр байрыг, офисыг нигэжэ шэмэглэхээр лэ даа.

Тарбагатайн эмнэлгын түбэй стационарта дүн хамга арбан дүргэл эхэтэй медицинскэ сестра, арбан санитар хүдэлдэг. Тус стационарай ахалагна медицинскэ сестра Татьяна Гавриловна Степанова медицинскэ училищид дүүргэдэ. Хойто-Байгалай түбэй болницатад арба гаран жэл хүдэлжэ, дүршэлгэй болоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: стационарай ахалагша медсестра Т. Г. Степанова. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

АЯНШАЛАГШАДАЙ ЛАГЕРЬНУУДА

Буряад Республикын Эрдэм буралсагай министрствын "Энхэлэй" гэнэн спортын болон элүүрыг хамгаалгын лагерь хоёрдох хаһаа нээбэ. Максимиха тосхондо нээгдэнэ "Юность" гэжэ аяншалгын бааза хүдэлмэреэ эхилэнхэй. Дурсагдагша лагерьнуудта республикын эдир спортсменүүд аяншалгад амаржа байнхай.

Абай Гэсэрэй хайндэр - Буряад орондо

БЭРХЭШ ДАА, ЧИНГИС!

Абай Гэсэрэй 1000 жэлэй ойн хайндэрэй үедэ хүүгэдэй фольклорно-этнографическа ехэ наадан болоо нэн. Энэ хайндэртэ хабаадагшаддай нэгэн, Захааминай аймагай Санагын дунда хургуулийн 5 классай хурагша Чингис Хадаевтай хөөрэлдэһэн байнабди.

- Чингис, ши хайндэртэ явала эдэбхитэйгээр хабаадалсабаш. Ямар мурьсоонүүд болооб, ямар амжалта туйлаһан тухайгаа хөөржэ үгыш даа.

- Урданай баатарнуудай багжа зэбсэг, хуяг, баатарай мориной тоног тушаа хоороод, һайн сэглэлтэдэ хүртөө нэм. 2-дохи шангай хуури олгогдоод, намда диплом гоё бэлэгтэйгээр барюулаа.

Эдир гэсэрнэдэй конкурсно баһа хабаадааб. Гэсэрэй дайнда түхээрһэн тухай хөһөг түүрээгээб. Жюриин шийдхэбэрээр тэмдэглэгдэжэ, үнэтэ шанга хүртөө нэм.

- Бэрхэш даа, Чингис! "Гэсэрье" түүрээхэ гээшэ юрын хэрэг бэшэ ха юм. Хэн шамайе хургааб?

- Буряад хэлэнэй багша Нина Намжиловна Бахутова шамайе "Гэсэр" үльгэр уншахыем дурадхаа нэн. Нёдондо түүрүүшынхнөө энэ үльгэр

уншаад, ехэ һонирхобоб. Тингээд нотагайнигаа үльгэршэн Борис Тарбаевга заалгажа, түүрээжэ хурааб. хурахада гоё байгаа, ехэ дуратайгаар үльгэрэй бадагуудые сээжэлдээ нэм. Мүнөө Гэсэрэй 3 наһаа сээжээр мэдэдэг болонхойб.

- Танай Санага нютагта урдандаа суута үльгэршэд, гэсэршэд байгаа гү?

- Байгаа даа. Бүри үндэ Бухын Улаан гэжэ хүн үльгэр бэрхээр түүрээдэг байһан гэлсэдэг. Саидак Норбоев гэжэ һайн үльгэршэн тухай мэдэхэб. Энэ жэлэй аймагай зунгай найр дээрэ үльгэршэн Родион Будажапович Унгановтай хамта "Гэсэрье" түүрээлсээ нэм.

- Аха зоной найдалда хүртэжэ, агууехэ үльгэрье түүрээлсэһэнши ехэл һайн гээшэ. Саашадаа ехэ үльгэршэн боложо, түрэл нютагаа, аба, эжыгээ суурхуулха ааламши? "Буряад үнэнэй" уншагшаддай

Эдир дангина

Г. Самбяловой фото

зүтһөө шамда бүри ехэ амжалта хүсэһэнэб. Гэсэрэй бусад наһаануудые сээжэлдэжэ, зоной баярта түүрээжэ байхашни болтогой!

Т. САМБЯЛОВА хөөрэлдэбэ.

НЭГЭДЭХИ ДҮХЭРИГЭЙ ДҮҮРЭХЫН УРДАХАНА

Манай зоной командануудай дунда түрүүшын дүхэригэй уулзалганууд дүүрээб. Хабарһаа хойшо бэрхээр наадаһан команданууд мурьсоонэй таблицада түрүү хуури буляадана. Барнаулай "Динамо" команда хоёр уулзалгын урда

сохижо оруулаһан, ворота руугаа алдаһан бумбэгийн тоогоор түрүүлэб.

Мурьсоонэй таблицада гурбадахи хуури эзэлһэн Омскийн футболистнууд "Томь", "Самолетр XXI" командануудые илажа гараһан байна. Мүн

Тобольскийн футболистнууд һуушын хоёр наада стадион дээрэ үнэргэхэдөө, Омскийн "Динамо", Томскийн футболистнуудые 3:1, 1:0 тоотойгоор илажа, хэдэн хуури урагнаа дабиһаба. Новокузнецкийн

"Металлург" команда хоёр уулзалга гартэ үнэргэхэдөө манай "Сэлэнгэ", "Ангара" команды 3:0, 6:1 тоотойгоор илүжэ, урагнаа гаргаа.

Манай "Сэлэнгэ" командатай наадахад, "Кузбасс" уулзалгын түрүүшын хахадта тоо нэгжэ ядаһан байгаа.

Новосибирскхөө ерһэн ахамд судья яагааншөгүй наадажа ябаһан "Сэлэнгийн" футболистнуудай ворота руу хоёр дахин удаа ялан бумбэгэ сохиюулаһаниин, харамтай. Түрүүшын бумбэгэ "Сэлэнгийн" вратарь Арсалан Жамьяндабаев барижа абаба. Харин хоёрдохон бумбэгыень алдаха баатай болоһон байна.

Уншагнадай анхаралда нааданай түрүүшын хахадай дүн толилогдоно.

Мурьсоонэй хоёрдохон хахадай наадан августын 9-һоо эхилхээр хараалагдана.

тээ мурьсоонэй таблица толгойложо эхилээ нэн. Тиин эдэнэр удаадахи хоёр уулзалгадаа Сахын (Яхад) "Динамо" командада айлаһахадаа, талмайн эздые 2:1 тоотойгоор шүүгээшье һаа, һүдээрнь Благовещенскийн "Амурта" 0:2 тоотойгоор шүүгдэжэ, мурьсоонэй таблицада нэгэ хуури гэдэргээ сүхариха баатай болоо. Харин эдэнэрэй хойноһоо хазаар даран ябаһан Красноярскийн "Металлург" командын гэнүүд һуушын дүрбэн нааданда арбан очко абажа, эрхнмдэһэн командатай адм очкотой болоо ха юм. Тиихэдээ

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмб.	Очко
"Металлург" (Красноярск)	17	10	4	3	26-10	34
"Динамо" (Барнаул)	17	10	4	3	25-13	34
"Динамо" (Омск)	17	10	2	5	26-14	32
"Иртыш" (Тобольск)	17	10	1	6	31-19	31
"Металлург" (И-Кузнецк)	17	9	3	5	40-18	30
"Амур" (Благовещенск)	17	9	3	5	31-15	30
"Сахалин" (Холмск)	17	8	4	5	22-21	28
"Кузбасс" (Кемеровэ)	17	8	2	7	20-15	26
"Томь" (Томск)	17	7	4	6	24-11	25
"Динамо" (Якутск)	16	7	4	5	21-25	25
"Мотор" (Прокопьевск)	17	6	6	5	14-18	24
СКА (Хабаровск)	17	7	2	8	19-20	23
"Виктория" (Назарово)	17	6	4	7	28-18	22
"Торпедо" (Рубцовск)	16	6	3	7	24-23	21
"Сэлэнгэ" (Улаан-Үдэ)	17	6	2	9	14-29	20
"Ангара" (Ангарск)	17	4	2	11	21-45	14
ФК (Междуреченск)	17	1	2	14	6-43	5
"Самолетр XXI" (Нижевартовск)	17	1	2	14	2-37	5

ФУТБОЛ

Хуугэдэй хургуулинуудай дунда шатараар республикын түрүү хуури эзэлһэн "Байгалай толон" мурьсоонэй Максимиха хууриин "Энхэлэг" гэжэ спортыин боложо байна. Улаан-Үдэ хүүгэдэй спортын 8-дхи Хэжэнгийн болон Кабин аймагуудай хүүгэдэй спортын хургуулинуудай сүлжэе командануудай хууба баһа энэ мурьсоондэ хабаадаһан хуубэлгэн бэрхээр туршалга гадна, сүлөө сагтаа сүлжэ хүүюунээр амарха ареспубликын Эрдэм һургалтын министрство илагшадтай шангуудые олгохо юм.

БИАТЛОН. Федерациин залуушан суглуулагдамал команданууд Дмитрий Тойкопрям спортын Энэ зүйлоор жэлэй спортын халуун эртэйһээ бэлдэһэн эршэлгэйгээр хуралсалһан хэжэ байнхай. Энэ гайхалтай бэйс. Ушарыин тэрэ оронойнгоо залуушан дунда үнэргэгдэхэ бүхэ мурьсоонүүдтэ хабаадаһан.

ХУР ХАРБАЛГА. Тэдэ "1000 годинууд" гэжэ зан мурьсоон байһан оңу үргэнөөр үнэргэгдэһэн хараалагдана. Ушарыин гэхэдэ, "Гэсэрэй" 1000 ойдо зориулагдажа, мурьсоон август һарин багта Улаан-Үдэ "Спарта" стадионной сагаалса эмхидхэгдэхэдэ, Урал Коб Улгадай Арадай Республикыи США-һаа, Италиһаа, Польша Болгарийһаа, СНГ-гэй гүрэнүүдхөө, тухайн Кувейт, Финляндия, Молдова Украинаһаа бэлэнгэй дэлхэй дээрэ алдар мурьсоонүүд уригдэһэн хүлээгдэнэ. Республикын Залуушнуудай хэрэг аялшантын, физкультуи спортын талаар түркомитетэй, Хур харь федерациин хүтэһэн энэ мурьсоондэ оңсөр хандуулан, эршэн спортуудые бэлдэһэн шангуудые тогтоохыем оролдожо байна. Республикын бэлэнгэй бүхэ харбагшад, мурьсоондог область, хисаг республикануудай мурьсоон уригданхай.

ФУТБОЛ. Хүүгэдэй эдиршүүлэй команда дунда республикын түрүү эзэлхын түлөө мурьсоон үргэлжэлһоор, транспорттын "Локомотив" ДВРЗ-гэй спортын мяханай комбинадай түрүүшэй заводой "Степ" хуургын түмэр хэрэгсэл заводой "Металлург" командануудай түлөө илангайа һайнаар наадаһан хууринуудые элэжэ байна.

Б-М. ЖИТ

ТОБШОХОН

ШАТАР. Хүүгэдэй хургуулинуудай дунда шатараар республикын түрүү хуури эзэлһэн "Байгалай толон" мурьсоонэй Максимиха хууриин "Энхэлэг" гэжэ спортыин боложо байна. Улаан-Үдэ хүүгэдэй спортын 8-дхи Хэжэнгийн болон Кабин аймагуудай хүүгэдэй спортын хургуулинуудай сүлжэе командануудай хууба баһа энэ мурьсоондэ хабаадаһан хуубэлгэн бэрхээр туршалга гадна, сүлөө сагтаа сүлжэ хүүюунээр амарха ареспубликын Эрдэм һургалтын министрство илагшадтай шангуудые олгохо юм.

БИАТЛОН. Федерациин залуушан суглуулагдамал команданууд Дмитрий Тойкопрям спортын Энэ зүйлоор жэлэй спортын халуун эртэйһээ бэлдэһэн эршэлгэйгээр хуралсалһан хэжэ байнхай. Энэ гайхалтай бэйс. Ушарыин тэрэ оронойнгоо залуушан дунда үнэргэгдэхэ бүхэ мурьсоонүүдтэ хабаадаһан.

ХУР ХАРБАЛГА. Тэдэ "1000 годинууд" гэжэ зан мурьсоон байһан оңу үргэнөөр үнэргэгдэһэн хараалагдана. Ушарыин гэхэдэ, "Гэсэрэй" 1000 ойдо зориулагдажа, мурьсоон август һарин багта Улаан-Үдэ "Спарта" стадионной сагаалса эмхидхэгдэхэдэ, Урал Коб Улгадай Арадай Республикыи США-һаа, Италиһаа, Польша Болгарийһаа, СНГ-гэй гүрэнүүдхөө, тухайн Кувейт, Финляндия, Молдова Украинаһаа бэлэнгэй дэлхэй дээрэ алдар мурьсоонүүд уригдэһэн хүлээгдэнэ. Республикын Залуушнуудай хэрэг аялшантын, физкультуи спортын талаар түркомитетэй, Хур харь федерациин хүтэһэн энэ мурьсоондэ оңсөр хандуулан, эршэн спортуудые бэлдэһэн шангуудые тогтоохыем оролдожо байна. Республикын бэлэнгэй бүхэ харбагшад, мурьсоондог область, хисаг республикануудай мурьсоон уригданхай.

ФУТБОЛ. Хүүгэдэй эдиршүүлэй команда дунда республикын түрүү эзэлхын түлөө мурьсоон үргэлжэлһоор, транспорттын "Локомотив" ДВРЗ-гэй спортын мяханай комбинадай түрүүшэй заводой "Степ" хуургын түмэр хэрэгсэл заводой "Металлург" командануудай түлөө илангайа һайнаар наадаһан хууринуудые элэжэ байна.

Б-М. ЖИТ

Б-М. ЖИТ

Б-М. ЖИТ

Б-М. ЖИТ

Б-М. ЖИТ

Б-М. ЖИТ

Б-М. ЖИТ

Б-М. ЖИТ

Б-М. ЖИТ

Б-М. ЖИТ

Б-М. ЖИТ

Б-М. ЖИТ

Б-М. ЖИТ

Б-М. ЖИТ

Б-М. ЖИТ

Б-М. ЖИТ

Б-М. ЖИТ

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Редактор Ц. Б. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.
РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИИ: ДАНБЕЕВА Г. Х., ДОНДОГОЙ Ц. Ц., ЖИЖИГОВ Б-М. Ж. (харюуса ната секретарь), НИМЦАЕВ Ц. Н. (редакторай орлошо), ОЧИРОВ С. Д., ПИИГАЕВ В. П. (хэблэгэй директор), РИПЧИНОВ С. Д. (редакторай орлошо), САМБЯЛОВА Т. В.

Манай адрес:
670000, Улаан-Үдэ, Калайдаринивилиин үйлэс, 23. "Буряад үнэн" газетын редакци.

Газетэ хэблэгэй 2 хуудалан хэмжээтэй. Индекс 50901. Хэлэ 4327. Стереотипта дундагдалан саг 19.30.

Буряад Республикын республиканы типографидэ газетэ хэблэгдэ. Директорийн телефон: 2-40-45. Б-0079-дхи номертойгоор бүрилдэ. Абтанхай. Заказ №145.

* Редакциин телефонууд: редакторай - 2-50-96, приемнын - 2-54-54, редакторай ортолшорой - 2-68-08, 2-62-62, харюуса ната, секретариин - 2-50-52, секретариатай - 2-60-91, нийгэм-политическэ - 2-55-97 (даатшань), 2-61-35, 2-36-23, социално-экономическа - 2-64-36 (даатшань), 2-63-86, 2-61-35, 2-67-81, соёлтой, эрдэмэй болон хургуулинуудай (даатшань), 2-57-63, олонийн хуульзорин ба мэдээтэй - 2-54-93 (даатшань), 2-31-05, 2-69-58; оршуулан - 2-67-81; корректоруудтэй - 2-33-61, компьютерна түбэй - 2-66-70; корреспондентнууд: Липнекда - 3-42-19; Закаменскда - 30-61; Баргажанда - 91-6-10.

"Бурятия" хэблэгэй телефонууд: директор - 2-49-91, бүхэл перн - 2-23-67, вахта - 2-67-95, 2-67-05